

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Dato: 22. oktober 2007
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2007-738/3-0107
Dok.: AHN40384

Notat om lovgivningsmæssige konsekvenser af Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug (Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse)

1. Indledning

Europarådets Ministerkomité besluttede i marts 2006 at nedsætte en ad hoc-komité (PC-ES) med den opgave at gennemgå de eksisterende internationale instrumenter vedrørende beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse mv. med henblik på at evaluere behovet for en ny bindende eller ikke-bindende international retsakt på området og om nødvendigt forberede en sådan retsakt.

PC-ES konkluderede i maj 2006, at der var et behov for et nyt bindende instrument, og Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug (herefter ”konventionen”) udspringer af denne komité’s arbejde.

PC-ES har i perioden maj 2006 til marts 2007 afholdt 6 møder med henblik på forhandling af konventionsteksten. Konventionen blev vedtaget af Ministerkomitéen den 12. juli 2007 og åbnes for undertegnelse på justitsministermødet den 25.-26. oktober 2007.

I det følgende redegøres under pkt. 2 for hovedindholdet af Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug. Under pkt. 3 er der redegjort for de lovgivningsmæssige konsekvenser ved en dansk ratifikation af konventionen. Pkt. 4 indeholder en sammenfatning.

Til brug for udarbejdelsen af notatet har Justitsministeriet modtaget bidrag fra Socialministeriet, Undervisningsministeriet, Ministeriet for Fa-

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

milie- og Forbrugeranliggender (Familiestyrelsen), Indenrigs- og Sundhedsministeriet og Udenrigsministeriet.

2. Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug

Konventionens kapitel 1 (artiklerne 1-3) indeholder bl.a. bestemmelser om konventionens formål og visse definitioner. Det fremgår bl.a., at et ”barn” i konventionens forstand er en person under 18 år.

Kapitel 2 (artiklerne 4-9) indeholder bestemmelser om tiltag til forebyggelse af seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn, herunder om uddannelse af børn og af personer, der har kontakt med børn i deres arbejde, og om børns deltagelse i relevante beslutningsprocesser mv.

Kapitel 3 (artikel 10) vedrører de nationale tiltag for at sikre koordination og samarbejde i indsatsen for at beskytte børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug, mens kapitel 4 (artiklerne 11-14) vedrører støtte- og beskyttelsesforanstaltninger over for ofre for sådanne forbrydelser. Kapitel 4 indeholder bl.a. pligter for staterne til at sikre, at der sker underretning af de relevante myndigheder, når der er rimelig anledning til at tro, at et barn er offer for en forbrydelse, der er omfattet af konventionen. Endvidere indeholder kapitlet f.eks. en pligt for staterne til i de tilfælde, hvor forældrene eller de personer, der tager sig af barnet, er involveret i forbrydelserne, at sikre muligheden for, at gerningsmanden kan fjernes fra familien, og at ofret tilsvarende kan fjernes i en periode, der skal fastsættes i overensstemmelse med barnets tarv.

Kapitel 5 (artiklerne 15-17) indeholder bestemmelser om behandling af navnlig personer, der er dømt eller undergivet efterforskning for forbrydelser omfattet af konventionen. Staterne skal også sikre f.eks. behandling, der er tilpasset seksuelt krænkende børn under den kriminelle lavalder.

Konventionens materielle straffebestemmelser og bestemmelser vedrørende f.eks. staternes jurisdiktion (straffemyndighed), ansvar for juridiske personer og sanktioner i anledning af forbrydelser, der er omfattet af konventionen, er indeholdt i konventionens kapitel 6 (artiklerne 18-29).

Kapitlet forpligter staterne til at kriminalisere seksuelt misbrug af børn og en række forhold i forbindelse med børneprostitution, børnepornografi

og børns deltagelse i pornografiske optrædener. Staterne skal endvidere gøre det strafbart at formå børn til at overvære seksuelle aktiviteter mv. og at foretage bestemte forsøgshandlinger via informations- og kommunikationsteknologier med henblik på at begå visse af de forbrydelser, der er omfattet af konventionen ("grooming").

I kapitel 7 (artiklerne 30-36) er fastsat en række processuelle bestemmelser om efterforskningen og retsforfølgningen af sager om seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn. Kapitlet indeholder bl.a. regler om forældelse af strafansvar og om videoafhøring af børn i visse sager.

Kapitel 8 (artikel 37) indeholder regler om indsamling og opbevaring af nationale data om sædelighedsforbrydere, mens kapitel 9 (artikel 38) vedrører staternes samarbejde om bl.a. forebyggelse af seksuelt misbrug mv., beskyttelse af og hjælp til ofre og efterforskning af forbrydelser omfattet af konventionen.

Kapitel 10 (artiklerne 39-41) indeholder bestemmelser om overvågningsmekanismer i henhold til konventionen, kapitel 11 (artiklerne 42-43) bestemmelser om forholdet til andre internationale instrumenter og kapitel 12 (artikel 44) bestemmelser om proceduren i forbindelse med ændringer af konventionen. Kapitel 13 (artiklerne 45-50) indeholder konventionens afsluttende bestemmelser.

3. Lovgivningsmæssige konsekvenser af en dansk ratifikation

3.1. Konventionens kapitel 2 (forebyggende foranstaltninger)

Artikel 4 indeholder en generel pligt for de kontraherende parter til at iværksætte nationale forebyggelsesforanstaltninger.

Artiklen må bl.a. anses for opfyldt ved en række forebyggende tiltag, som er beskrevet nærmere nedenfor i forbindelse med gennemgangen af de enkelte artikler.

Socialministeriet har i tilknytning hertil oplyst, at personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv mv., bl.a. skal underrette kommunen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til forhold, der må give formodning om, at et barn eller en ung under 18 år har behov for særlig støtte, jf. bekendtgørelse nr. 1240 af 5. december

2006 om underretningspligt over for kommunen efter lov om social service.

Efter servicelovens § 154 har endvidere den, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller andre opdrageres side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, pligt til at underrette kommunen.

Efter straffelovens § 141, stk. 1, straffes bl.a. den, som er vidende om, at en forbrydelse, der medfører fare for menneskers liv eller velfærd, tilsigtes begået, og som ikke gør, hvad der står i hans eller hendes magt for at forebygge forbrydelsen eller dens følger, om fornødent ved anmeldelse til øvrigheden, hvis forbrydelsen bliver begået eller forsøgt begået. Socialministeriet har i vejledningen til serviceloven beskrevet, hvordan offentlige myndigheder i forbindelse med eventuelle underretninger skal overholde denne afværgepligt.

Der henvises i øvrigt til det, der er anført nedenfor i forbindelse med konventionens artikel 34 om dansk politis prioritering af området.

På den anførte baggrund vil en gennemførelse af artikel 4 ikke kræve lovændringer.

Efter konventionens *artikel 5, stk. 1*, skal staterne over for bestemte grupper af personer, der har jævnlig kontakt med børn, opfordre til opmærksomhed om beskyttelsen af børn og børns rettigheder.

Socialministeriet har oplyst, at der i medfør af § 88 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område er nedsat et Børneråd, der skal arbejde på at sikre børns rettigheder samt informere og rådgive om børns forhold i samfundet.

Endvidere har serviceloven på en række områder fokus på børn og unges rettigheder. Således skal barnets eller den unges synspunkter efter § 46, stk. 3, f.eks. altid inddrages og tillægges passende vægt i overensstemmelse med alder og modenhed, og efter § 48 a har et barn eller en ung som udgangspunkt ret til på ethvert tidspunkt af behandlingen af sager efter serviceloven at lade sig bistå af andre.

Familiestyrelsen har oplyst, at det fremgår af forældreansvarslovens § 4, at afgørelser efter loven (om forældremyndighed, samvær mv.) skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet.

Hvis forældre, der har fælles forældremyndighed, og som ikke lever sammen, ikke er enige om forældremyndigheden, afgør retten, om den fælles forældremyndighed skal fortsætte, eller om en af dem skal have forældremyndigheden alene, jf. forældreansvarslovens § 11. Retten kan kun ophæve den fælles forældremyndighed, hvis der foreligger tungtvejende grunde. Familiestyrelsen har i den forbindelse oplyst, at det af vejledning om forældremyndighed og barnets bopæl fremgår, at ophævelse af den fælles forældremyndighed kan komme på tale, hvis der er sket seksuelle krænkelse af barnet, den anden forælder eller andre familiemedlemmer, som bor sammen med barnet.

Man er også i sager om samvær opmærksom på beskyttelsen af børnene og deres rettigheder. Det fremgår bl.a. af vejledning om samvær, at hvis det i en samværssag er klart, at et barn udsættes for grænseoverskridende handlinger af en samværsforælder, skal statsforvaltningen hurtigst muligt fjerne muligheden for overgreb ved at ophæve eller suspendere samværet eller ved at fastsætte samvær under overvågning.

Efter artikel 5, *stk. 2*, skal staterne sikre, at de persongrupper, der er nævnt i *stk. 1*, har den nødvendige viden bl.a. om seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn og om adgangen til at underrette de relevante myndigheder om formodet seksuel udnyttelse eller seksuelt misbrug.

Socialministeriet har oplyst, at SISO (Videnscenter for sociale indsatser ved seksuelle overgreb mod børn) i efteråret 2005 sendte et inspirationskatalog til samtlige kommuner om kommunale beredskaber i forhold til bl.a. seksuelle overgreb på børn. SISO står til rådighed for alle med hensyn til rådgivning om håndteringen af seksuelle overgreb på børn og unge. SISO har ligeledes udarbejdet undervisningsmateriale vedrørende seksuelle overgreb til alle faggrupper, der arbejder med børn, unge og familier. Desuden udsendte Socialministeriet i september 2006 informationsmateriale om SISO til samtlige døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder.

SISO fik satspuljemidler i 2006, så deres aktiviteter foreløbig kan fortsætte til og med 2010.

Undervisningsministeriet har for så vidt angår artikel 5, stk. 1 og 2, oplyst, at der for såvel pædagoguddannelsen og læreruddannelsen som uddannelsen til socialrådgiver arbejdes med de nævnte emner.

I bekendtgørelse nr. 220 af 13. marts 2007 om uddannelsen til professionsbachelor som pædagog er der fastsat særlige regler om undervisning i emner vedrørende udsatte børn. Bl.a. er det i uddannelsens obligatoriske fag, ”pædagogik” fastsat som et fagligt kompetencemål, at den uddannede kan identificere mistrivsel hos mennesker, herunder udsatte børn og unge. I faget ”invidid, institution og samfund”, der også er obligatorisk, er et af de centrale områder ”internationale konventioner og lovgivning, herunder regler om tavshedspligt, underretningspligt og videregivelse af oplysninger”. De studerende, der specialiserer sig inden for ”børn og unge”, skal efter bekendtgørelsen beskæftige sig med ”børns og unges livsbetingelser og trivsel, herunder omsorgssvigt og mobning” samt ”udsatte børn og unge samt børn og unge med særlige behov for pædagogisk støtte og omsorg”.

En ny ordning for læreruddannelsen er nærmere beskrevet i bekendtgørelse nr. 219 af 12. marts 2007 om uddannelsen til professionsbachelor som lærer i folkeskolen. Uddannelsens pædagogiske fagområder, som er obligatoriske for alle lærerstuderende, indeholder elementer af undervisning om udsatte børn og unge. Uddannelsesinstitutionerne skal bl.a. sikre, at den enkelte lærerstuderende i løbet af uddannelsen arbejder med de særlige forhold, der gør sig gældende i relation til udsatte børn, herunder forebyggelse af og indsatsen mod overgreb på børn og omsorgssvigt i øvrigt, jf. bekendtgørelsens § 13, stk. 2, nr. 2.

Socialrådgiveruddannelsen, der er reguleret i bekendtgørelse nr. 536 af 28. juni 2002, skal kvalificere de uddannede til at kunne varetage en meget bred vifte af sociale problemstillinger. Uddannelsen omfatter teoretisk undervisning og praktik inden for fire fagområder: Socialt arbejde, psykologi og psykiatri, jura samt samfundsvidenskab. Undervisningsministeriet vil inden for kort tid sikre, at viden om udsatte børn omfattes af reglerne for uddannelsen.

Endelig skal de kontraherende parter efter artikel 5, *stk. 3*, inden for rammerne af national ret sikre, at personer, der søger stillinger, der indebærer jævnlig kontakt med børn, ikke er dømt for seksuel udnyttelse eller seksuelt misbrug af børn.

I lov nr. 520 af 21. juni 2005 om indhentelse af børneattest i forbindelse med ansættelse af personale mv. er der hjemmel til at fastsætte bestemmelser, som skal hindre, at personer, der tidligere er dømt for seksuelt krænkende adfærd, bliver ansat i erhverv, hvor de kommer i kontakt med børn. Der er i medfør af loven på en række ministerområder fastsat bekendtgørelser om indhentelse af børneattest.

Der er på den anførte baggrund ikke behov for lovændringer for at sikre overensstemmelse med konventionens artikel 5.

Konventionens *artikel 6* forpligter staterne til at sikre, at børn får information, der er tilpasset deres udvikling, om risikoen for seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug og om muligheden for at beskytte sig selv.

Undervisningsministeriet har oplyst, at det i § 7 i lov om folkeskolen er fastsat, at sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab indgår som obligatorisk emne i undervisningen i grundskolen. Ved undervisning og anvendelse af informations- og kommunikationsteknologier i skolerne skal der samtidig generelt undervises i ”sikker chat” og risikoen for udnyttelse af seksuel karakter.

Socialministeriet har oplyst, at der i efteråret 2007 afvikles en oplysnings- og debatkampagne, der henvender sig til grundskolen og ungdomsuddannelserne, og som sigter mod at begrænse efterspørgslen efter seksuelle ydelser blandt unge samt til dels udbuddet heraf.

På den anførte baggrund findes konventionens artikel 6 ikke at kræve lovændringer.

Efter konventionens *artikel 7* skal de kontraherende parter sikre, at personer, som frygter, at de kan komme til at begå forbrydelser omfattet af konventionen, om nødvendigt har adgang til behandlings- og forebyggelsesprogrammer.

Socialministeriet har oplyst, at for så vidt angår støtte til sårbare børn, unge og deres familier skal kommunalbestyrelserne efter servicelovens § 11 sørge for, at disse personer kan få gratis familieorienteret rådgivning til løsning af vanskeligheder i familien, og at der tilbydes gratis rådgivning, undersøgelse og behandling af børn og unge med adfærdsvanskeligheder eller nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne samt deres familier.

Kommunerne har derudover mulighed for at iværksætte foranstaltninger efter servicelovens § 52 (behandling, aflastningsordninger, anbringelse uden for hjemmet mv.), når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til et barns eller en ungs særlige behov for støtte.

Socialministeriet har endvidere som led i regeringens handlingsplan om bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn i 2003 oprettet projekt ”Janus”, der er et ambulante tilbud til børn og unge i alderen 6-18 år med en krænkende adfærd.

Kommunerne skal også sørge for at tilbyde gratis rådgivning til udsatte voksne, jf. servicelovens §§ 10 og 12.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har i forlængelse heraf oplyst, at behandlingen af pædofile som udgangspunkt er en højt specialiseret landsdelsopgave, uanset om en person er dømt for kriminelle handlinger, eller om vedkommende selv tager initiativ til at opnå behandling for pædofili. Henvisningen til landsdelsfunktionerne ved 3 hospitaler fordelt ud over landet (Århus, Odense og København) kan foregå direkte fra praktiserende læger, speciallæger eller andre sygehuse.

Endvidere blev en national telefonrådgivning, som henvender sig til voksne med seksuel interesse i børn, etableret i maj 2006. Voksne personer med seksuel interesse i børn kan gennem denne telefonrådgivningslinje få information og råd vedrørende behandling af deres seksuelle interesse i børn. Information om rådgivningslinjen er blevet givet gennem pressen og er tilgængelig på rådgivningslinjens hjemmeside.

En gennemførelse af konventionens artikel 7 vurderes på denne baggrund ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Efter konventionens *artikel 8, stk. 1*, skal staterne fremme eller gennemføre oplysningskampagner over for offentligheden, som giver information om seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn og om forebyggelse heraf.

Socialministeriet har oplyst, at ministeriet flere gange har gennemført oplysningskampagner, der har til formål at øge befolkningens tilbøjelighed til at underrette de sociale myndigheder, hvis de har mistanke om, at børn udsættes for seksuelle overgreb. Kampagnerne har dels rettet sig

mod den brede befolkning, dels mod fagfolk og kommende forældre. Endvidere er der gennemført særlige kampagner, hvor der er udsendt over 100.000 pjecer til fagpersonale, som arbejder med børn.

Efter artiklens *stk. 2* skal staterne endvidere forhindre eller forbyde udbredelsen af materiale, der annoncerer for forbrydelser omfattet af konventionen.

Det er anført i pkt. 66 i den forklarende rapport til konventionen, at gennemførelsen af denne bestemmelse overlades til de kontraherende parter, der dog må inddrage praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10 (ytringsfrihed).

Bestemmelsen, der svarer til artikel 9, stk. 5, i den valgfri protokol til FN's konvention om barnets rettigheder om salg af børn, børneprostitution og børnepornografi, må anses for opfyldt ved straffelovens § 136, stk. 1, hvorefter den, som uden derved at have forskyldt højere straf offentlig tilskynder til forbrydelse, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 år.

Det vurderes på den baggrund, at opfyldelse af artikel 8 ikke kræver lovændringer.

Efter konventionens *artikel 9* skal staterne bl.a. opfordre til, at børn, den private sektor og medierne på forskellig vis deltager i kampen mod, forebyggelsen af og informationen om seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn.

Bestemmelsen stiller efter sin ordlyd ikke krav til staternes lovgivning. Som anført i forbindelse med konventionens artikel 5 er der nedsat et Børneråd, der skal virke for at sikre børns rettigheder og sætte fokus på og informere om børns forhold i samfundet, og som bl.a. skal inddrage børns synspunkter i dette arbejde.

3.2. Konventionens kapitel 3 (national koordinering og samarbejde)

Konventionens *artikel 10, stk. 1*, forpligter staterne til at sikre koordinations mellem de forskellige relevante myndigheder.

Der kan herom henvises til regeringens handlingsplan om bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn, der bl.a. indeholder en beskrivelse af de for-

skellige myndigheders roller. Hertil kommer, at SISO, der er nærmere beskrevet i forbindelse med konventionens artikel 5, bl.a. rådgiver om håndteringen af seksuelle overgreb på børn og unge.

Efter *stk. 2* skal staterne sikre, at der oprettes en uafhængig institution, der kan fremme og beskytte børns rettigheder, og at der sker overvågning og evaluering af problemet med seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn.

Socialministeriet har oplyst, at der i medfør af § 88 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område er nedsat et Børneråd, der skal arbejde for at sikre børns rettigheder samt informere og rådgive om børns forhold i samfundet, jf. også det, der er anført ovenfor i forbindelse med konventionens artikel 5.

Socialministeriet har endvidere oplyst, at ministeriet i tillæg til Danmarks Statistiks registreringer af antallet af anmeldelser om forbrydelser, herunder seksuelle overgreb mod børn, har igangsat flere undersøgelser om bl.a. omfanget af seksuelle overgreb på anbragte børn og på børn med handicap. Hertil kommer, at Socialministeriet med satspuljemidler støtter teamet for seksuelt misbrugte børn på Rigshospitalet (SMB). SMB's videnscenter har til formål at varetage videns- og erfaringsopsamling, metodeudvikling, forskning og formidling på området.

Det vurderes på den baggrund, at artikel 10 kan opfyldes uden lovændringer.

3.3. Konventionens kapitel 4 (beskyttende foranstaltninger mv.)

Artikel 11, stk. 1, pålægger de kontraherende parter at etablere effektive sociale programmer og at oprette tværfaglige strukturer, der kan yde den nødvendige støtte til ofrene, deres nære pårørende og alle personer, der er ansvarlige for ofrene.

Socialministeriet har herom henvist til de støtteforanstaltninger over for sårbare børn, unge og deres familier samt over for udsatte voksne, der er omtalt i forbindelse med konventionens artikel 7, og til etableringen af SISO, der er nærmere beskrevet i forbindelse med konventionens artikel 5.

Staterne skal endvidere efter *stk. 2* sikre, at beskyttelses- og støttetiltag for børn tilbydes i tilfælde, hvor offerets alder undersøges, og hvor der er begrundet tvivl herom.

Socialministeriet har oplyst, at et barns eller en ungs alder i praksis bliver søgt fastslået i et samarbejde mellem de relevante myndigheder, og at de beskyttende foranstaltninger mv. efter konventionen også vil kunne anvendes, indtil alderen er fastslået.

Der er således ikke behov for lovændringer for at sikre overensstemmelse med konventionens artikel 11.

Efter konventionens *artikel 12* må staternes tavshedspligtregler ikke være til hinder for, at personer, der som led i deres arbejde har kontakt med børn, kan underrette de relevante myndigheder, hvis de har rimelig grund til at tro, at et barn er offer for seksuel udnyttelse eller seksuelt misbrug. Staterne skal endvidere tilskynde enhver, der kender til eller har en begrundet mistanke om, at et barn er offer for seksuel udnyttelse eller seksuelt misbrug, til at underrette de relevante myndigheder herom.

I det omfang der ikke i særlovgivningen er fastsat særlige regler om tavshedspligt og videregivelse (eller om pligt til at videregive oplysninger), vil spørgsmålet om adgang til at videregive oplysninger i de nævnte tilfælde skulle bedømmes ud fra de generelle tavshedspligtsregler.

Den, der virker inden for den offentlige forvaltning, har tavshedspligt med hensyn til fortrolige oplysninger, jf. forvaltningslovens §§ 27 ff og straffelovens § 152 og §§ 152 c-152 f. Personer, der er eller har været beskæftiget med opgaver, der udføres efter aftale med en offentlig myndighed, eller som udøver hverv i medfør af offentlig beskikkelse eller anerkendelse, har ligeledes tavshedspligt, jf. straffelovens §§ 152 a, 152 b og 152 c.

Der er i forvaltningslovens § 28 og i persondatalovens kapitel 4 (§§ 6-8) fastsat nærmere regler om videregivelse af personoplysninger.

Efter Justitsministeriets opfattelse vil de nævnte regler ikke være til hinder for, at personer, der arbejder med børn, på baggrund af en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde kan videregive oplysninger til politiet og andre relevante myndigheder i de tilfælde, som er omfattet af konventionens artikel 12.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har i forlængelse heraf oplyst, at der i sundhedslovens § 43 er fastsat regler om sundhedspersoners videregivelse af helbredsoplysninger mv. til andre formål end behandling. Den alt-overvejende hovedregel er, at der kræves et skriftligt samtykke fra patienten for at kunne videregive helbredsoplysninger mv. til myndigheder, organisationer, private personer m.fl.

Videregivelse kan ske uden patientens samtykke, hvis det følger af lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov, at oplysningen skal videregives, og oplysningen må antages at have væsentlig betydning for den modtagende myndigheds sagsbehandling, jf. sundhedslovens § 43, stk. 2, nr. 1.

Efter sundhedslovens § 43, stk. 2, nr. 2, kan sundhedspersoner endvidere videregive helbredsoplysninger mv. uden patientens samtykke, når videregivelsen er nødvendig for berettiget varetagelse af en åbenbar almen interesse eller af væsentlige hensyn til patienten, sundhedspersonen eller andre. Videregivelsen forudsætter en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde. Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at en videregivelse af oplysninger til politi og anklagemyndighed bl.a. vil være berettiget, hvis der er tale om efterforskning af seksualforbrydelser og grovere vold, herunder vold mod børn.

Socialministeriet har henvist til reglerne om underretning i serviceloven og bekendtgørelsen om underretningspligt over for kommunen efter lov om social service mv., som er nærmere beskrevet i forbindelse med konventionens artikel 4.

For så vidt angår kravet om, at staterne skal tilskynde til underretning i relevante tilfælde, har Socialministeriet henvist til de oplysningskampagner, der er nævnt i forbindelse med konventionens artikel 8, og som har til formål at øge tilbøjeligheden til at underrette de sociale myndigheder i tilfælde af mistanke om seksuelle overgreb mod børn.

Familiestyrelsen har supplerende oplyst, at statsforvaltningerne i vejledning om samvær er gjort opmærksom på underretningspligten efter bekendtgørelsen om underretningspligt over for kommunen efter lov om social service.

Opfyldelsen af artikel 12 vurderes således ikke at kræve lovændringer.

Artikel 13 vedrører staternes pligt til at opfordre til og støtte oprettelsen af f.eks. telefon- eller internetrådgivningslinjer.

Socialministeriet har oplyst, at kommunerne efter servicelovens § 11 skal tilbyde åben, anonym og gratis rådgivning til børn, unge, forældre eller andre, der faktisk sørger for et barn eller en ung. Hertil kommer, at SISO (Videnscenter for sociale indsatser ved seksuelle overgreb mod børn) har åbne rådgivningslinjer, og at der er mulighed for at kontakte team for seksuelt misbrugte børn på Rigshospitalet for rådgivning.

Artikel 13 vurderes derfor ikke at ville have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Artikel 14, stk. 1, stiller krav til de kontraherende parter om at støtte ofre for seksuelt misbrug mv. i deres fysiske og psykosociale bedring. Staterne skal efter *stk. 2* i overensstemmelse med national ret samarbejde med ngo'er, andre relevante organisationer eller andre dele af det civile samfund i forbindelse med støtten til ofre. Staterne skal efter *stk. 4* sikre, at personer, der er tæt på ofrene, efter omstændighederne kan modtage terapeutisk støtte, herunder navnlig akut psykologisk hjælp.

Socialministeriet har herom henvist til de støtteforanstaltninger over for sårbare børn, unge og deres familier samt over for udsatte voksne, der er omtalt i forbindelse med konventionens artikel 7, og til etableringen af SISO, der er nærmere beskrevet i forbindelse med konventionens artikel 5.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at der ifølge bekendtgørelse nr. 1185 af 28. november 2006 om tilskud til psykologbehandling i praksissektoren for særligt udsatte persongrupper gives tilskud til psykologbehandling i forbindelse med nærmere opregnede krisesituationer. Der gives således bl.a. tilskud til psykologbehandling til personer, der har været ofre for røveri, vold eller voldtægt. Der gives desuden tilskud til personer, der, inden de fyldte 18 år, har været ofre for incest eller andre seksuelle overgreb.

Ud over tilskud til psykologhjælp i praksissektoren findes der i et vist omfang i sygehusvæsenet mulighed for at modtage vederlagsfri psykologhjælp, idet der til visse afdelinger, herunder i distriktpsychiatrien, er tilknyttet psykologer. Der er tale om et behandlingstilbud, som på bag-

grund af en sundhedsfaglig vurdering kan være relevant for visse personer, herunder efter omstændighederne pårørende til ofre for forbrydelser. Indgang til behandlingen i sygehusvæsenet sker typisk ved henvisning fra egen læge, men kan også ske ved, at personen selv henvender sig direkte på f.eks. en psykiatrisk skadestue.

Det følger endvidere af artikel 14, *stk. 3*, at staterne i tilfælde, hvor forældrene eller personer, der tager sig af barnet, er involveret i den seksuelle udnyttelse eller det seksuelle misbrug, skal sikre muligheden for, at den formodede gerningsmand kan fjernes, og for, at ofret i overensstemmelse med hvad, der er bedst for barnet, kan fjernes fra hjemmet.

Med hensyn til muligheden for at fjerne den formodede gerningsmand fra hjemmet bemærkes, at en sigtet efter retsplejelovens § 762, *stk. 1*, kan varetægtsfængsles, når der er begrundet mistanke om, at den pågældende har begået en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale, såfremt lovovertrædelsen efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover (hvilket omfatter hovedparten af forbrydelserne i straffelovens kapitel 24 om forbrydelser mod kønssædeligheden). Det er endvidere en betingelse, at der f.eks. efter det om sigtedes forhold oplyste er bestemte grunde til at frygte, at den pågældende på fri fod vil begå nye lovovertrædelser, eller der efter sagens omstændigheder er bestemte grunde til at antage, at sigtede vil vanskeliggøre forfølgningen i sagen, navnlig ved at fjerne spor eller advare eller påvirke andre.

Efter retsplejelovens § 762, *stk. 2*, nr. 1, kan en sigtet endvidere varetægtsfængsles, når der foreligger en særligt bestyrket mistanke om, at den pågældende har begået en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale, og som efter loven kan medføre fængsel i 6 år eller derover (f.eks. voldtægt efter straffelovens § 216 eller samleje med en person under 15 år, jf. straffelovens § 222), og hensynet til retshåndhævelsen efter oplysningerne om forholdets grovhed skønnes at kræve, at sigtede ikke er på fri fod.

Hertil kommer, at det efter lov nr. 449 af 9. juni 2004 om bortvisning og beføjelse til at meddele tilhold mv. kan forbydes en person over 18 år at opholde sig i sit hjem, når der er en begrundet mistanke om, at den pågældende mod et medlem af sin husstand har begået en overtrædelse af straffelovens §§ 210 (incest), 213 (vanrøgt mv.) eller 266 (trusler) eller en overtrædelse af straffelovens kapitel 24-26 (forbrydelser mod kønssædeligheden, forbrydelser mod liv og legeme og forbrydelser mod den

personlige frihed), og som efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder, eller at den pågældende har optrådt på en måde, der i øvrigt indebærer en trussel om vold mod et medlem af husstanden. Det er endvidere en betingelse for bortvisning, at der efter det oplyste er bestemte grunde til at antage, at den pågældende ved forbliven i hjemmet vil begå en lovovertrædelse som nævnt ovenfor. Bortvisning må ikke stå i misforhold til den herved forvoldte forstyrrelse af den pågældendes forhold, hensynet til husstanden og karakteren af den adfærd, der er udvist fra den pågældendes side.

For så vidt angår muligheden for at fjerne barnet fra hjemmet har Socialministeriet oplyst, at kommunerne efter servicelovens § 52 kan iværksætte en række foranstaltninger, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til et barns eller en ungs særlige behov for støtte. Kommunerne kan blandt efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 8, anbringe barnet eller den unge uden for hjemmet. I det omfang, der er en åbenbar risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af bl.a. vold eller andre alvorlige overgreb, og der er en begrundet formodning om, at problemerne ikke kan løses under barnets eller den unges fortsatte ophold i hjemmet, kan anbringelse ske uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver, jf. servicelovens § 58, stk. 1.

Det vurderes på den baggrund, at opfyldelsen af konventionens artikel 14 ikke vil kræve lovændringer.

3.4. Konventionens kapitel 5 (behandling mv.)

Artikel 15-17 vedrører staternes pligt til at kunne behandle dømte mv.

Efter *artikel 15, stk. 1*, skal staterne i overensstemmelse med national ret sikre eller fremme effektiv indgribende behandling mv. under straffesagen og i og uden for fængslet for personer, der er tiltalt eller dømt for forbrydelser omfattet af konventionen, med henblik på at forebygge nye strafbare handlinger af seksuel art mod børn. Staterne skal endvidere fremme samarbejdet mellem de relevante myndigheder og i overensstemmelse med national ret sørge for en farligheds- og risikovurdering af de nævnte personer. Endelig skal staterne sørge for at vurdere de gennemførte programmets og foranstaltningers effektivitet.

Det følger af *artikel 16*, at staterne i overensstemmelse med national ret skal sikre de tiltaltes adgang til behandling mv., jf. artikel 15, stk. 1, på vilkår, som er i overensstemmelse med forsvarrets rettigheder og hensynet til en retfærdig rettergang. Endvidere skal personer, der er dømt for forbrydelser omfattet af konventionen, have adgang til behandlingen mv. Der skal desuden udvikles eller tilpasses behandling, der opfylder udviklingsbehovene hos børn, herunder børn under den kriminelle lavalder, der begår sædelighedsforbrydelser.

I 1997 blev der taget initiativer med henblik på en forstærket indsats mod seksualforbrydelser, navnlig seksualforbrydelser begået mod børn, dels ved en behandlingsordning, dels ved en visitationsordning for sædelighedskriminelle.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har om behandlingsordningen oplyst, at den dømte i stedet for en ubetinget fængselsstraf kan få en betinget dom med vilkår om psykiatrisk-sexologisk behandling i to år.

Målgruppen for denne ordning er personer, som ellers ville have fået en ubetinget fængselsstraf fra fire måneder og op til omkring 1½ år for sædelighedskriminalitet, som ikke omfatter vold eller ulovlig tvang. Det betyder, at navnlig incest og grovere former for blufærdighedskrænkelser er omfattet.

Der er en række betingelser for at blive omfattet af ordningen. Den pågældende skal være egnet til og motiveret for behandling. Den pågældende skal erklære sig helt eller delvis skyldig i sigtelsen og skal udtrykke behov for behandlingen. Der skal desuden være en ringe risiko for, at den pågældende begår ny sædelighedskriminalitet i den periode, hvor behandlingen skal finde sted.

Ordningen gælder bl.a. ikke for såkaldt tvangsprægede pædofile (den gruppe af pædofile, hvis seksuelle observans udelukkende er rettet mod børn, og hvor der er tale om en tvangspræget observans, således at risiko for recidiv i behandlingsperioden ikke kan udelukkes), da de ikke udelukkende skal behandles ambulantly, men skal tilbydes behandling via visitationsordningen, jf. nedenfor. Hvis den sigtede har tidligere domme for sædelighedskriminalitet, vil det kunne tale imod, at den pågældende kan komme under ordningen.

I behandlingsordningen er der forudsat et tæt samarbejde med de sociale myndigheder. Det gælder bl.a. i visitationsudvalgene, som skal udarbejde en indstilling til brug for rettens behandling af straffesagen.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har oplyst, at visitationsordningens målgruppe er sædelighedskriminelle, som er idømt en tidsbestemt fængselsstraf på mellem 30 dage og 4 år (dog 5 år for voldtægtsdømte) i medfør af straffelovens § 210 om incest og kapitel 24 om forbrydelser mod kønssædeligheden.

Afsoningen indledes som udgangspunkt på visitations- og observationsafdelingen på Anstalten ved Herstedvester. Dømte med straffe på mellem 30 dage og 3 måneder skal dog som udgangspunkt ikke starte afsoningen på visitationsafdelingen. Indledningsvis anbringelse af disse dømte på visitations- og observationsafdelingen kan dog ske, hvis afdelingen på grundlag af en gennemgang af sagens akter undtagelsesvis finder, at der er et åbenbart behov for en målrettet behandlingsindsats. Herudover er der mulighed for, at der kan ske ambulante visitation af dømte med straf af fængsel i mere end 3 måneder, dog højst 1 år, i en anden institution. Dette kan ske, hvis kapacitetsmæssige hensyn taler for anbringelse i en anden institution, og en sådan anbringelse af behandlingsmæssige grunde ikke anses for u hensigtsmæssig. Ved en sådan anbringelse tilbydes den indsatte en visitationssamtale med en behandler fra visitations- og observationsafdelingen.

Inden for visitationsordningens målgruppe falder tillige personer, som har afslået at deltage i ordningen med behandling som alternativ til frihedsstraf, som ikke er fundet egnet hertil, eller som har overtrådt de vilkår, der er fastsat i den betingede dom, med det resultat, at fængselsstraffen skal udstås.

Personer, som er idømt fængselsstraf på over 4 år (dog 5 år for voldtægt), bliver placeret på visitations- og observationsafdelingen i det omfang, det vurderes at være hensigtsmæssigt, og ellers på en anden afdeling i Anstalten ved Herstedvester, idet denne gruppe som hidtil primært vil skulle placeres i anstalten og derfor ikke er omfattet af kerneområdet for ordningen.

Under opholdet på visitationsafdelingen vurderer behandlingspersonalet, om den dømte har behov for og er motiveret for behandling. Hvis den dømte findes egnet til og er motiveret for behandling, kan den pågælden-

de, når der sker overførsel til det - typisk åbne - fængsel, hvor afsoningen skal foregå, få udgang fra fængslet til behandling på et af behandlingsstederne.

Der sker også behandling af de seksualforbrydere, som udstår hele eller hovedparten af straffen i Anstalten ved Herstedvester. Det drejer sig om indsatte med længere frihedsstraffe, herunder forvarede, som har begået alvorlig (gentagen) sædelighedskriminalitet. Disse indsatte tilbydes psykiatrisk/psykologisk behandling eventuelt kombineret med kønsdriftsdæmpende behandling, hvis de opfylder kriterierne derfor.

Der kan endvidere ydes behandling til personer, der er varetægtsfængslede. I Arresthuset i Vejle blev der i 2006 etableret en generel venterafdeling til Anstalten ved Herstedvester. Til denne afdeling er der tilknyttet behandlerpersonale, som vil kunne yde bistand til varetægtsarrestanter, herunder personer, der er sigtet for sædelighedskriminalitet, og som under varetægtsopholdet udtrykker ønske om bistand eller behandling.

Anstalten ved Herstedvester justerer løbende behandlingstilbuddene og evaluerer herunder, om den indsatte profiterer af behandlingen. Der laves efter behov en risikovurdering af den indsatte, herunder navnlig i forbindelse med vurdering af den pågældendes ansøgning om udgang og prøveløsladelse. Risikovurdering foretages også i de halvåbne afdelinger i de åbne fængsler, hvor de sædelighedskriminelle udstår hovedparten af deres straf.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at de personer, der er nævnt i artikel 15 og 16, er omfattet af psykiatrilovens regler i det omfang, de er i behandling i det psykiatriske sygehusvæsen. Det fremgår af lovens kapitel 4 a, at overlægen har ansvaret for, at der for patienter, som efter udskrivning må antages ikke selv at ville søge den behandling eller de sociale tilbud, der er nødvendige for patientens helbred, skal sørge for, at der udarbejdes en udskrivningsaftale eller en koordinationsplan mellem patienten og den psykiatriske afdeling samt de relevante myndigheder, privatpraktiserende sundhedspersoner m.fl. om de behandlingsmæssige og sociale tilbud til patienten. Aftalerne eller planerne skal indeholde en beskrivelse af patientens fremtidige eller forventede behov for behandling og sociale tilbud, de behandlingsmæssige tilbud, hvem der er ansvarlige for opfølgning, således at patienten får de nævnte tilbud, og hvem der skal reagere, hvis aftalen eller planen ikke overholdes mv.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har endvidere, for så vidt angår kravet i artikel 15 om at staterne skal fremme samarbejdet mellem de relevante myndigheder, oplyst, at der i forbindelse med behandlingen mv. af sædelighedskriminelle i flere sammenhænge samarbejdes med de sociale myndigheder.

I forbindelse med vurderingen af spørgsmålet om udgang og prøveløsladelse, hvor en sædelighedskriminell, der er idømt straf for sædelighedsforbrydelser mod mindreårige, skal have ophold hos personer, hvor der opholder sig mindreårige børn, eller som har ret til samvær med mindreårige børn mv., skal der indhentes en udtalelse om vilkårsfastsættelse fra den indsattes bopælskommune/opholdskommune. Denne høring af kommunen forudsætter, at den dømte samtykker. Hvis en indsat ikke samtykker, bortfalder sagen om udgang og prøveløsladelse og kan derfor ikke behandles.

Desuden er der i visse tilfælde en pligt til at underrette kommunen efter bekendtgørelsen om underretningspligt over for kommunen efter lov om social service, der er beskrevet i forbindelse med konventionens artikel 4. Denne underretningspligt kan tænkes at finde anvendelse vedrørende en kriminel, som løslades efter endt straf, og hvor der er en konkret formodning om, at et barn eller en ung, som den løsladte har kontakt med, har vanskeligheder i forhold til de daglige omgivelser eller i øvrigt lever under utilfredsstillende forhold.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har for så vidt angår det løbende samarbejde med de sociale myndigheder endvidere henvist til cirkulære nr. 40 af 9. maj 2006 om udarbejdelse af handleplaner efter straffuldbyrdesloven mv. Efter dette cirkulære skal kriminalforsorgens institutioner og tilsynsmyndigheden koordinere handleplaner med kommunerne med henblik på at understøtte en langsigtet indsats og sikre kontinuitet i samarbejdet over for fælles klienter.

For så vidt angår kravet i artikel 15 om, at staterne skal vurdere effektiviteten af de gennemførte behandlingsprogrammer mv., har Direktoratet for Kriminalforsorgen bl.a. henvist til ”Slutrapport om forsøgsordning vedrørende en forstærket indsats over for personer, der er dømt for seksualforbrydelser” fra 2004, der indeholder en evaluering af behandlingsordningen og visitationsordningen. Der er iværksat et forskningsprojekt til opfølgning på slutrapporten. Projektet har til formål at etablere en bedre mulighed for at vurdere effekten af behandling og forventes at tilveje-

bringe erfaringer og viden om bl.a. effekten af behandling særligt i relation til pædofile. Projektet forventes at være færdigt i 2009. Endelig er de indsatte, som modtog kønsdriftsdæmpende medicinsk behandling i perioden fra den 1. januar 1989 til den 1. februar 2000, i en rapport fra 2006 blevet undersøgt og sammenlignet med andre sædelighedskriminelle indsat i Anstalten ved Herstedvester. Rapporten viste, at ingen recidiverede til sædelighedskriminalitet under behandling med kønsdriftsdæmpende medicin. Dette gjaldt uafhængig af, om personen var under afsoning i Anstalten ved Herstedvester eller var løsladt fra anstalten.

Med hensyn til kravet i artikel 16 om, at behandlingen mv. skal udvikles eller tilpasses, således at den opfylder udviklingsbehovene hos børn, herunder børn under den kriminelle lavalder, der begår sædelighedsforbrydelser, har Socialministeriet oplyst, at der som et led i regeringens handlingsplan om bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn fra 2003 er oprettet projekt ”Janus”, der er et ambulant tilbud til børn og unge i alderen 6-18 år med en krænkende adfærd.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har oplyst, at det ifølge behandlingsstederne og Anstalten ved Herstedvester er yderst sjældent, at en helt ung dømmes for sædelighedskriminalitet. I de yderst sjældne tilfælde, der er tale om (indtil videre alene inden for behandlingsordningen), tilrettelægges behandlingen nøje i overensstemmelse med den unges behov.

Efter konventionens *artikel 17* skal de kontraherende parter sikre, at personer, der tilbydes behandling mv., er fuldt informeret om baggrunden for tilbuddet og giver samtykke til behandlingen med fuldt kendskab til de faktiske forhold. Staterne skal endvidere sikre, at de pågældende kan afvise behandlingen mv., og at de, hvis de er dømte, gøres bekendt med de mulige konsekvenser af en afvisning.

Politiet skal tidligt og så vidt muligt under efterforskningen informere alle sigtede i relevante sager om behandlingsordningen, herunder også sigtede, som nægter sig skyldige. I den forbindelse bør politiet udlevere en informationsfolder, der er udarbejdet til formålet. Samtidig skal den sigtede have tilbud om en samtale med en person fra et af behandlingsstederne eller kriminalforsorgen.

For ikke-sindssyge personer er al behandling frivillig, og behandling kan derfor først iværksættes efter informeret samtykke. Det gælder såvel i som uden for fængslerne.

Det ligger i behandlingsordningen, at behandlingen træder i stedet for en ubetinget straf, hvilket den sigtede gøres opmærksom på. Ligeledes gøres dømte, der er omfattet af visitationsordningen, men som afviser behandling, opmærksomme på, at afvisningen kan få indflydelse på spørgsmålet om tilladelse til udgang og på vurderingen af, om en prøveløsladelse må anses for tilrådelig.

På den anførte baggrund er det Justitsministeriets opfattelse, at opfyldelsen af konventionens artikel 15-17 ikke kræver lovændringer.

3.5. Konventionens kapitel 6 (materielle bestemmelser)

Efter *artikel 18, stk. 1, litra a*, skal staterne kriminalisere forsætlige seksuelle aktiviteter med børn, som ikke har nået den legale alder for seksuelle aktiviteter, som er fastsat i national ret.

Denne forpligtelse vil være opfyldt ved straffelovens § 222, stk. 1, hvorefter den, som har samleje med et barn under 15 år, straffes med fængsel indtil 8 år. Har barnet været under 12 år, eller har gerningsmanden skaffet sig samlejet ved tvang eller fremsættelse af trusler, kan straffen stige til fængsel indtil 12 år, jf. straffelovens § 222, stk. 2. Efter straffelovens §§ 224 og 225 finder bestemmelsen tilsvarende anvendelse med hensyn til anden kønslig omgængelse end samleje og med hensyn til kønslig omgængelse med en person af samme køn.

Det bemærkes, at det fremgår af artiklens *stk. 3*, at der ikke er tilsigtet en kriminalisering af seksuelle aktiviteter, som mindreårige frivilligt har med hinanden.

Endvidere skal staterne efter *artikel 18, stk. 1, litra b*, kriminalisere forsætlige tilfælde af seksuelle aktiviteter med børn, hvor der er gjort brug af tvang, magt eller trusler, hvor gerningsmanden har misbrugt sin særlige stilling, myndighed eller indflydelse over for barnet, herunder inden for familien, eller hvor gerningsmanden har misbrugt barnets særligt sårbare situation, navnlig i forbindelse med barnets psykiske eller fysiske handicaps eller et særligt afhængighedsforhold.

I det omfang der anvendes tvang, magt eller trusler til at opnå den seksuelle aktivitet med et barn, vil forholdet være omfattet af straffelovens § 222, stk. 2, eller for så vidt angår børn på 15 år eller derover af straffelo-

vens § 216 (voldtægt) og § 217 om den, der skaffer sig samleje ved anden ulovlig tvang, jf. § 260, end vold eller trussel om vold. Disse bestemmelser suppleres ligeledes af straffelovens §§ 224 og 225.

Artiklens øvrige led må anses for omfattet af en række bestemmelser i straffelovens kapitel 24.

Straffelovens § 218 kriminaliserer således i stk. 1 den, der ved udnyttelse af en persons sindssygdom eller mentale retardering skaffer sig samleje uden for ægteskab med den pågældende, og i stk. 2 den, der skaffer sig samleje uden for ægteskab med en person, der befinder sig i en tilstand (f.eks. stærk beruselse eller fysisk lammelse), i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen.

Endvidere straffes efter straffelovens § 219 den, der er ansat eller tilsynsførende ved fængsel, forsorgshjem, børne- eller ungdomshjem, hospital for sindslidende, institution for personer med vidtgående psykiske handicap eller lignende institution, og som har samleje med nogen, som er optaget i institutionen.

Efter straffelovens § 220 straffes den, som ved groft misbrug af en persons tjenstlige eller økonomiske afhængighed skaffer sig samleje uden for ægteskab med den pågældende. Hvis forholdet er begået over for en person under 21 år, stiger straffen fra fængsel indtil 1 år til fængsel indtil 3 år.

Efter straffelovens § 223 straffes endelig den, som har samleje med en person under 18 år, der er den pågældendes adoptivbarn, stedbarn eller plejebarn eller er betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse, og den, som under groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed forfører en person under 18 år.

De nævnte bestemmelser suppleres alle af straffelovens §§ 224 og 225 om anden kønslig omgængelse end samleje og anden kønslig omgængelse med en person af samme køn, jf. ovenfor.

I det omfang der er tale om overgreb inden for familien, suppleres de nævnte bestemmelser af straffelovens § 210, hvorefter den, der har samleje eller anden kønslig omgængelse med en slægtning i nedstigende linje eller med sin broder eller søster, kan straffes.

Efter Justitsministeriets opfattelse vil artikel 18 således ikke have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Konventionens *artikel 19* stiller krav om, at de kontraherende parter kriminaliserer den, der forsætligt rekrutterer et barn til prostitution eller forårsager, at et barn deltager i prostitution, den, der forsætligt tvinger et barn ud i prostitution, eller som profiterer af eller på anden måde udnytter et barn med hensyn til dets deltagelse i prostitution, samt den, der forsætligt benytter sig af seksuelle ydelser fra et barn, der er prostitueret.

Artiklen må anses for opfyldt ved straffelovens § 223 a om den, der som kunde mod betaling eller løfte om betaling har samleje med en person under 18 år, og § 23 om medvirken hertil (f.eks. i de tilfælde, hvor en person fører en anden til et barn med henblik på, at barnet mod betaling skal have et seksuelt forhold til vedkommende), § 290 om den, som uberettiget modtager eller skaffer sig eller andre del i udbytte, der er opnået ved en strafbar lovovertrædelse mv. (hæleri), § 228, stk. 2, om den, der tilskynder eller bistår en person under 21 år til at søge erhverv ved kønslig usædelighed mv., samt § 262 a, stk. 2, nr. 1, om den, der med henblik på udnyttelse af den pågældende ved bl.a. kønslig usædelighed rekrutterer, transporterer, overfører, huser eller efterfølgende modtager en person under 18 år (menneskehandel).

Artikel 20 vedrører staternes forpligtelser til at kriminalisere en række forsætlige forhold vedrørende børnepornografi. Efter bestemmelsens *stk. 1, litra a-e*, skal det således være strafbart at producere børnepornografi, at udbyde børnepornografi eller gøre det tilgængeligt, at distribuere eller videresende børnepornografi, at skaffe sig eller andre børnepornografi og at besidde børnepornografi.

Disse dele af bestemmelsen må anses for opfyldt navnlig ved straffelovens § 230 om produktion af børnepornografi og straffelovens § 235 om udbredelse og besiddelse af børnepornografi.

Da straffelovens § 230 kun omfatter produktion af børnepornografisk materiale med forsæt til at sælge eller på anden måde at udbrede materialet, vil f.eks. den, der optager pornografiske billeder af sin kæreste under 18 år uden forsæt til udbredelse, ikke kunne straffes for produktionen af materialet. Produktion af børnepornografi under de nævnte omstændigheder vil imidlertid kunne straffes efter straffelovens § 232 om blufær-

dighedskrænkelse, medmindre der foreligger et gyldigt samtykke, jf. nedenfor.

Efter artiklens *stk. 3* er det muligt at tage forbehold i visse nærmere opregnede situationer. Det gælder f.eks. den situation, der er omhandlet i straffelovens § 235, stk. 3, hvorefter bestemmelsen i § 235, stk. 2, om bl.a. besiddelse af børnepornografi ikke omfatter besiddelse af utugtige billeder af en person, der er fyldt 15 år, hvis den pågældende har givet sit (frivillige) samtykke til besiddelsen. Der kan endvidere tages forbehold over for at kriminalisere den, der optager utugtigt materiale af en person, der er fyldt 15 år, med dennes samtykke. Lignende muligheder for undtagelse fra kriminaliseringskravet findes i artikel 3, stk. 2, litra b, i EU's rammeafgørelse om bekæmpelse af seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi.

Der vil inden en dansk ratifikation af konventionen skulle tages stilling til, om Danmark bør tage forbehold for anvendelsen af artikel 20, stk. 1, litra e, om besiddelse af børnepornografi, således at det er muligt at opretholde undtagelsen i straffelovens § 235, stk. 3. Det vil endvidere skulle afklares, om der bør tages forbehold for anvendelsen af artikel 20, stk. 1, litra a, i de tilfælde, hvor et barn, der er fyldt 15 år, har givet sit samtykke til en optagelse (produktion), der alene skal anvendes privat (besiddelse).

Efter artikel 20, stk. 1, *litra f*, skal det være strafbart forsætligt og ved hjælp af informations- og kommunikationsteknologier at skaffe sig adgang til børnepornografi.

Efter straffelovens § 235, stk. 2, straffes den, som besidder eller mod vederlag gør sig bekendt med utugtige fotografier eller film, andre utugtige visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år. Det antages, at besiddelse efter denne bestemmelse indebærer, at billedet mv. skal være lagret af vedkommende, hvorimod f.eks. de situationer, hvor internetbrugere kommer ind på særlige områder, hvor der måtte være fri adgang (og således ikke adgang mod vederlag) til børnepornografi, falder uden for bestemmelsen.

Dansk ret opfylder således ikke fuldt ud artikel 20, stk. 1, litra f. Artikel 20, *stk. 4*, giver staterne mulighed for at tage forbehold for anvendelsen af litra f. Der vil inden en dansk ratifikation af konventionen skulle tages stilling til, om denne forbeholdsadgang bør udnyttes, eller om straffelovens bestemmelser om besiddelse af børnepornografi bør tilpasses, såle-

des at de uden forbehold kan leve op til kravet efter konventionens artikel 20, stk. 1, litra f.

Efter konventionens *artikel 21, stk. 1*, forpligtes staterne til at kriminalisere en række forsætlige forhold vedrørende børns medvirken i pornografiske optrædener. Staterne skal således kunne straffe den, der rekrutterer et barn til deltagelse i pornografiske optrædener eller forårsager barnets deltagelse i sådanne optrædener (*litra a*), den, der tvinger et barn til deltagelse i pornografiske optrædener eller som profiterer af eller på anden måde udnytter et barn med hensyn til dets deltagelse i sådan aktivitet (*litra b*), og den, der er tilskuer til pornografiske optrædener, der involverer børn (*litra c*).

I pkt. 147 i den forklarende rapport til konventionen er det anført, at den nærmere definition af udtrykket ”pornografisk optræden” overlades til de enkelte kontraherende parter. Det anføres imidlertid samtidig, at bestemmelsen navnlig har til formål at ramme organiserede ”live”-optrædener af børn, der udøver en tydelig seksuel handling.

Artikel 2, litra b, i EU’s rammeafgørelse om bekæmpelse af seksuel udnyttelse af børn og børnepornografi indeholder bl.a. en pligt for medlemsstaterne til at gøre det strafbart at hverve et barn til at deltage i pornografisk optræden. Danmark afgav i forbindelse med forhandlingerne om rammeafgørelsen en forklarende erklæring om, at ”pornografisk optræden” skal forstås som udtrykket ”kønslig usædelighed” i straffeloven, dvs. f.eks. prostitution og lignende seksuelle forhold til andre. Det må antages, at en sådan begrænsning ikke kan lægges til grund i forhold til konventionens artikel 21, da det af pkt. 143 i den forklarende rapport, der bygger på forhandlingerne om konventionen, bl.a. fremgår, at man ved en nedre afgrænsning af ”en tydelig seksuel handling” i det mindste skal lade utugtig udstilling af et barns kønsdele (”lascivious exhibition of the genitals or the pubic area of a child”) være omfattet af kriminaliseringen.

En række bestemmelser i dansk ret må anses for relevante i forbindelse med vurderingen af de lovgivningsmæssige konsekvenser af konventionens artikel 21.

Den, der tvinger et barn til deltagelse i pornografiske optrædener, jf. konventionens artikel 21, stk. 1, litra b, vil kunne straffes for ulovlig tvang efter straffelovens § 260.

Endvidere vil straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser kunne anvendes i visse af de situationer, der er opregnet i litra a-c, afhængig af bl.a. barnets alder og omstændighederne i forbindelse med den pornografiske optræden. Derimod vil straffelovens § 232 f.eks. næppe kunne anvendes som straff hjemmel over for den enkelte tilskuer i en større forsamling, der overværer en ældre teenager, der frivilligt optræder pornografisk.

Derudover vil visse af de i litra a og b nævnte situationer være omfattet af straffelovens § 228 om rufferi, § 229, stk. 1, om den, der fremmer kønslig usædelighed, eller menneskehandel efter straffelovens § 262 a, stk. 2. Det gælder i de grovere tilfælde, hvor den pornografiske optræden har karakter af ”kønslig usædelighed”, herunder f.eks. hvis det optrædende barn indgår i et seksuelt forhold til andre.

Efter restaurationsloven § 26, stk. 2, må optræden for offentligheden i restaurationer kun ske med politiets tilladelse. Efter Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 11. august 1995 skal der som vilkår for politiets tilladelse til strip-tease eller anden form for nøgendans bl.a. fastsættes, at børn under 18 år ikke må medvirke. Overtrædelse af § 26, stk. 2, straffes med bøde, der under skærpende omstændigheder eller i gentagelsestilfælde kan stige til fængsel indtil 4 måneder, jf. restaurationslovens § 37, stk. 1 og 2.

Restaurationslovens § 26, stk. 2, giver således mulighed for at straffe i en række af de situationer, der er omfattet af konventionens artikel 21, stk. 1, litra a og b. Der vil imidlertid ikke kunne straffes, hvis der f.eks. ved en fejl ikke stilles det vilkår, der er nævnt i cirkulæreskrivelsen, eller hvis den pornografiske optræden foregår i forbindelse med et arrangement, der ikke er omfattet af restaurationsloven.

Det er på den baggrund Justitsministeriets opfattelse, at dansk ret ikke i alle tilfælde vil opfylde forpligtelserne efter konventionens artikel 21. Dansk ratifikation af konventionen vil derfor kræve lovændringer på dette område.

Konventionens *artikel 22* forpligter staterne til at sikre, at det er strafbart forsætligt og med et seksuelt formål at foranledige, at et barn, som ikke har nået den legale alder for seksuelle aktiviteter, som er fastsat i national ret, overværer seksuelt misbrug eller seksuelle aktiviteter, selv om barnet ikke skal deltage i aktiviteterne.

Artiklen må anses for opfyldt ved straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser. Hvis gerningsmanden formår barnet til at overvære aktiviteterne ved hjælp af tvang eller frihedsberøvelse, kan forholdet endvidere være omfattet af straffelovens § 260 eller § 261.

Artikel 23 vedrører de forhold, som har været omtalt som ”grooming”. Efter denne bestemmelse skal de kontraherende parter kriminalisere en voksen persons forsætlige forslag til et barn via informations- og kommunikationsteknologier om at mødes, når barnet ikke har nået den legale alder for seksuelle aktiviteter, som er fastsat i national ret, og forslaget fremsættes med henblik på at begå en forbrydelse mod barnet som anført i konventionens artikel 18, stk. 1, litra a (seksuelle aktiviteter med børn, som ikke har nået den legale alder for seksuelle aktiviteter, som er fastsat i national ret), eller artikel 20, stk. 1, litra a (produktion af børnepornografi), og hvor forslaget er fulgt op af handlinger, der leder til et sådant møde.

Efter straffelovens § 21 straffes handlinger, som sigter til at fremme eller bevirke udførelsen af en forbrydelse, når denne ikke fuldbyrdes, som forsøg. De danske forsøgsregler giver således mulighed for at sætte ind over for seksuelle overgreb mod børn på et tidligt tidspunkt i gerningsforløbet.

Da de danske forsøgsregler allerede kriminaliserer ethvert forsøg på seksuelle overgreb mod et barn – herunder uanset om gerningsmanden har taget skridt til at mødes med barnet, og uanset om der er gjort brug af internettet mv. – har opfyldelsen af artiklen efter Justitsministeriets opfattelse ikke lovgivningsmæssige konsekvenser.

For så vidt angår kravet i *artikel 24* om kriminalisering af forsætlige forsøg på og forsættelig medvirken til de forbrydelser, der er omfattet af konventionen, må dette anses for omfattet af straffelovens § 21 om forsøg og § 23 om medvirken.

Artikel 25 indeholder krav til staternes jurisdiktion (straffemyndighed).

Den 3. oktober 2007 fremsatte justitsministeren forslag til lov om ændring af straffeloven (Dansk straffemyndighed) (lovforslag nr. L 12), der i vidt omfang viderefører grundprincipperne i de gældende regler om dansk straffemyndighed.

Det bemærkes indledningsvis, at der, uanset om man vurderer forpligtelserne efter konventionens artikel 25 efter de gældende bestemmelser om dansk straffemyndighed eller i lyset af de foreslåede jurisdiktionsregler, ikke vil være lovgivningsmæssige konsekvenser forbundet med artiklen. Det skyldes, at retsstillingen om dansk straffemyndighed i det væsentlige videreføres uændret på de områder, hvor konventionens artikel 25 stiller ufravigelige krav til staternes jurisdiktionsregler, og at § 8, stk. 5, i såvel den gældende straffelov som de foreslåede jurisdiktionsregler indebærer, at der er dansk straffemyndighed for handlinger foretaget uden for den danske stat, uden hensyn til hvor gerningsmanden hører hjemme, når handlingen er omfattet af en international bestemmelse, der forpligter Danmark til at have straffemyndighed, jf. nedenfor.

Hvis lovforslaget vedtages, vil de nye regler om straffemyndighed i givet fald være gældende fra den 1. juli 2008. På den anførte baggrund har Justitsministeriet fundet det mest hensigtsmæssigt, at det er lovforslagets bestemmelser, der i det følgende anføres som udgangspunkt for vurderingen af de lovgivningsmæssige konsekvenser af konventionens artikel 25.

Efter forslaget til straffelovens § 6 hører under dansk straffemyndighed handlinger, som foretages 1) i den danske stat, 2) på dansk fartøj, som befinder sig inden for et fremmed myndighedsområde, af en person, der hører til fartøjet eller som rejsende følger med dette, eller 3) på dansk fartøj, som befinder sig uden for et myndighedsområde.

Denne bestemmelse må antages at opfylde kravene i artikel 25, *stk. 1, litra a-c*, om, at staterne skal have jurisdiktion for forbrydelser omfattet af konventionen, når de begås på den pågældende stats territorium eller på et skib eller et luftfartøj, der er registreret i den pågældende stat. Det bemærkes, at et luftfartøj også anses som et "fartøj" i § 6's forstand.

Efter forslaget til straffelovens § 7, stk. 1, hører under dansk straffemyndighed endvidere handlinger, som foretages inden for et fremmed myndighedsområde, af en person, der på tidspunktet for sigtelsen har dansk indfødsret, er bosat i den danske stat eller har lignende fast ophold her i landet, 1) hvis handlingen også er strafbar efter lovgivningen på gerningsstedet (dobbelts strafbarhed), eller 2) hvis gerningsmanden også på gerningstidspunktet havde den nævnte tilknytning her til landet, og handlingen a) omfatter seksuelt misbrug af børn eller kvindelig omskæring, eller b) er rettet mod nogen, der på gerningstidspunktet havde den nævnte

tilknytning her til landet. Det samme gælder handlinger, som foretages uden for et myndighedsområde, af en person, der på tidspunktet for sigtelsen har den nævnte tilknytning her til landet, hvis handlinger af den pågældende art kan medføre højere straf end fængsel i 4 måneder, jf. forslaget til straffelovens § 7, stk. 2.

Forslaget til straffelovens § 7, stk. 1 og 2, må antages som udgangspunkt at opfylde kravet i artikel 25, *stk. 1, litra d og e*, om, at staterne skal have jurisdiktion for forbrydelser omfattet af konventionen, når de begås af en af den pågældende stats statsborgere eller af en person, der har fast bopæl i den pågældende stat.

Imidlertid stilles der i artikel 25, *stk. 4*, krav om, at jurisdiktion over for staternes egne statsborgere, jf. stk. 1, litra d, ikke må betinges af et krav om dobbelt strafbarhed, når der er tale om forbrydelser som nævnt i konventionens artikel 18, artikel 19, artikel 20, stk. 1, litra a, og artikel 21, stk. 1, litra a og b.

Efter lovforslagets bemærkninger til forslaget til straffelovens § 7, stk. 1, nr. 2, litra a, skal der ved ”seksuelt misbrug af børn” forstås handlinger omfattet af straffelovens § 222, § 223 a, § 224, jf. § 222 eller § 223 a, § 225, jf. § 222 eller 223 a, § 226, § 230 eller § 235. Som det fremgår ovenfor i forbindelse med vurderingen af de lovgivningsmæssige konsekvenser af artiklerne 18-21, vil disse artikler i dansk ret til dels være opfyldt ved bestemmelser, som ikke er omfattet af de nævnte bestemmelser om ”seksuelt misbrug af børn”, herunder f.eks. straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser og § 260 om ulovlig tvang. I disse tilfælde vil der ved en ratifikation af konventionen være dansk straffemyndighed efter forslaget til straffelovens § 8, nr. 5, hvorefter handlinger, som foretages uden for den danske stat, hører under dansk straffemyndighed uden hensyn til, hvor gerningsmanden hører hjemme, når handlingen er omfattet af en international bestemmelse, ifølge hvilken Danmark er forpligtet til at have straffemyndighed. Det vil dog efter Justitsministeriets vurdering i praksis kun i meget begrænset omfang være nødvendigt i de tilfælde, der omfattes af konventionen, at støtte dansk straffemyndighed på den foreslåede § 8, nr. 5. Det skyldes navnlig, at de alvorligste og i praksis oftest forekommende former for seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn i udlandet vil være undtaget fra kravet om dobbelt strafbarhed, jf. forslaget til straffelovens § 7, stk. 1, nr. 2, litra a.

Dansk ret indeholder ikke en regel svarende til den, der er anført i artikel 25, *stk. 2*, om jurisdiktion i forhold til alle handlinger begået i udlandet mod statens egne statsborgere eller personer, der har bopæl i staten. Forslaget til straffelovens § 7 a, *stk. 1*, hjemler dog dansk straffemyndighed for bl.a. forbrydelser mod kønssædeligheden eller incest under forudsætning af dobbelt strafbarhed og af, at der er tale om en handling, der efter dansk lovgivning kan medføre straf af fængsel i mindst 6 år. Der vil imidlertid ikke efter denne bestemmelse være dansk straffemyndighed i forhold til f.eks. en blufærdighedskrænkelse af en dansk statsborger i udlandet, da straffen for overtrædelse af straffelovens § 232 er bøde eller fængsel indtil 4 år. Konventionen pålægger dog alene staterne at bestræbe sig på ("endeavour") at etablere denne form for straffemyndighed, og der er derfor ikke knyttet lovgivningsmæssige konsekvenser til denne bestemmelse. De alvorligste tilfælde af seksuelt misbrug af børn (f.eks. efter straffelovens §§ 216 og 222) mod danske statsborgere mv. i udlandet vil være undergivet dansk straffemyndighed efter forslaget til straffelovens § 7 a.

Endelig indeholder artikel 25, *stk. 7*, et krav om, at staterne skal sikre, at de har straffemyndighed i tilfælde, hvor en formodet gerningsmand befinder sig på den pågældende stats område, og staten alene med henvisning til den formodede gerningsmands statsborgerskab undlader at udlevere vedkommende til en anden kontraherende part. Dette må antages at være opfyldt ved forslaget til straffelovens § 8, nr. 6, der fastsætter, at der også er dansk straffemyndighed for handlinger, som foretages uden for den danske stat, uden hensyn til hvor gerningsmanden hører hjemme, når udlevering af sigtede til retsforfølgning i et andet land afslås, og handlingen, for så vidt den er foretaget inden for et fremmed myndighedsområde, er strafbar efter lovgivningen på gerningsstedet (dobbelt strafbarhed), og handlingen efter dansk lovgivning kan medføre straf af fængsel i mindst 1 år.

Sammenfattende er det således Justitsministeriets opfattelse, at opfyldelse af konventionens artikel 25 ikke vil have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Artikel 26 vedrører staternes forpligtelse til i visse tilfælde at kunne gøre juridiske personer ansvarlige for de forbrydelser, der er omfattet af konventionen.

Denne forpligtelse må anses for opfyldt med straffelovens § 306, hvorefter der kan pålægges selskaber mv. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i 5. kapitel for overtrædelse af straffeloven.

Efter *artikel 27* forpligtes staterne til at sikre, at forbrydelser omfattet af konventionen bliver mødt med sanktioner, der er effektive, som står i rimeligt forhold til overtrædelsen, og som har en afskrækkende virkning, når forbrydelsens alvor tages i betragtning.

Denne forpligtelse må anses for opfyldt ved de bestemmelser i straffeloven, der er nævnt ovenfor i forbindelse med konventionens artikel 18-24 og artikel 26.

Forpligtelsen efter *artikel 27, stk. 3, litra a*, til at kunne beslaglægge og konfiskere genstande benyttet i forbindelse med de forbrydelser, der er omfattet af konventionen, og udbytte mv. fra sådanne forbrydelser må anses for opfyldt med beslaglæggelsesreglerne i retsplejelovens kapitel 74 og konfiskationsreglerne i straffelovens §§ 75-77.

Forpligtelsen i *artikel 27, stk. 3, litra b*, indeholder to led. Staterne skal sikre, at der er mulighed for midlertidigt eller permanent at lukke ethvert etablerment, der har været brugt til at begå forbrydelser omfattet af konventionen (1. led), eller midlertidigt eller permanent at nægte gerningsmanden ret til at udøve den virksomhed, som led i hvilken den strafbare handling blev begået (2. led).

Med hensyn til 1. led bemærkes, at politiet har en almindelig adgang til midlertidigt at afspærre gerningssteder med henblik på at sikre beviser mv., men det må anses for tvivlsomt, om dette i sig selv er tilstrækkeligt til at opfylde konventionens krav.

For så vidt angår artiklens 2. led om, at gerningsmanden skal kunne nægtes fortsat at udøve den virksomhed, som led i hvilken den strafbare handling blev begået, er det Justitsministeriets opfattelse, at denne forpligtelse må anses for opfyldt med straffelovens § 79, stk. 1, hvorefter den, som udøver virksomhed, der kræver særlig autorisation, ved dom for strafbart forhold kan fratages retten til fortsat at udøve den pågældende virksomhed, hvis det udviste forhold begrundes en nærliggende fare for misbrug af stillingen. Det samme gælder efter stk. 2 om udøvelse af anden virksomhed, når særlige omstændigheder taler derfor. Efter stk. 4

kan retten ved kendelse udelukke den pågældende fra at udøve virksomheden, indtil sager efter stk. 1 og 2 er endeligt afgjort.

Det fremgår af pkt. 188 i den forklarende rapport til konventionen, at artikel 27, stk. 3, litra b, 2. led, skal tjene det formål, som straffelovens § 79 også tjener, nemlig at en gerningsmand efter en dom ikke fortsat misbruger sin stilling til at begå ligeartet kriminalitet. Når en gerningsmand misbruger eller udnytter børn seksuelt som led i udøvelsen af sin virksomhed, må det antages, at der ofte vil være nærliggende fare for, at den pågældende på ny vil misbruge sin stilling.

Efter Justitsministeriets opfattelse giver det på grundlag af artikel 27's ordlyd og den forklarende rapport's bemærkninger hertil anledning til tvivl, om artikel 27, stk. 3, litra b, skal fortolkes således, at såvel 1. som 2. led af bestemmelsen skal være opfyldt i national lovgivning, eller således, at de to led kan betragtes som alternativer.

Ordlyden af bestemmelsen taler for, at bestemmelsens to led indeholder alternative krav (jf. navnlig formuleringen ”...or to deny the perpetrator...”). Pkt. 188 i den forklarende rapport kan læses således, at begge led i bestemmelsen skal være opfyldt, jf. navnlig formuleringen “...The measures are [...] intended to reduce the risk of further victims by closing premises on which victims are known to have been recruited or exploited (such as cabarets, bars, hotels or restaurants) and banning people from carrying on activities which they used to engage in acts of child sexual exploitation or abuse”, men det fremgår samtidig, at formålet med de to led er det samme, nemlig at mindske risikoen for, at der bliver begået yderligere lovovertrædelser.

Europarådets konvention om indsatsen mod menneskehandel indeholder en bestemmelse, der er i det væsentlige svarer til artikel 27, stk. 3, litra b, og som har i det væsentlige tilsvarende bemærkninger i den forklarende rapport til konventionen. Efter det for Justitsministeriet oplyste er der i relation til denne konvention stater, der finder, at både 1. og 2. led af bestemmelsen skal være opfyldt, mens andre stater, herunder Danmark, finder, at 1. og 2. led kan betragtes som alternativer. Der henvises til notat af 5. juli 2006 om lovgivningsmæssige konsekvenser af menneskehandelskonventionen.

Justitsministeriet er på samme måde mest tilbøjelig til at antage, at artikel 27, stk. 3, litra b, skal forstås sådan, at den forpligter staterne til at sikre,

enten at det efter national ret er muligt midlertidigt eller permanent at lukke ethvert etablissement, der har været brugt til at begå forbrydelser omfattet af konventionen (1. led), *eller* er muligt midlertidigt eller permanent at nægte gerningsmanden ret til at udøve den virksomhed, som led i hvilken den strafbare handling blev begået (2. led).

Hverken artikel 27, *stk. 4*, hvorefter staterne kan iværksætte andre tiltag over for gerningsmændene, eller artikel 27, *stk. 5*, hvorefter staterne kan oprette en fond, der kan fordele midler fra konfiskationer til forebyggelses- og støtteprogrammer for ofre for forbrydelser omfattet af konventionen, vil kræve lovændringer.

Sammenfattende er det således Justitsministeriets opfattelse, at artikel 27 ikke indebærer lovgivningsmæssige konsekvenser.

Kravet i *artikel 28* om, at visse forhold skal kunne tillægges skærpende betydning ved fastsættelsen af straffen for de forbrydelser, der er omfattet af konventionen, kan efterleves efter gældende straffelovgivning, da domstolene efter dansk ret kan lade et forhold indgå som en skærpende omstændighed uden specifik lovhjemmel. Straffelovens angivelse i § 81 af forhold, der i almindelighed skal indgå som skærpende omstændigheder, er således ikke udtømmende. I listen over skærpende omstændigheder indgår dog bl.a. det forhold, at gerningsmanden har udnyttet forurettedes værgeløse stilling (nr. 10), at gerningsmanden har udvist særlig hensynsløshed (nr. 5), at gerningen er udført af flere i forening (nr. 2), at gerningen er særligt planlagt eller led i omfattende kriminalitet (nr. 3), og at gerningsmanden tidligere er straffet af betydning for sagen (nr. 1).

Artikel 29 om pligten til at sikre mulighed for, at tidligere udenlandske, endelige domme kan tages i betragtning, må anses for opfyldt med straffelovens § 84, *stk. 2*, hvorefter retten kan tillægge straffedomme afsagt uden for den danske stat samme gentagelsesvirkning som domme, der er afsagt her i landet.

3.6. Konventionens kapitel 7 (efterforskning og retspleje mv.)

Konventionens *artikel 30* stiller krav til staterne om bl.a. at sikre, at efterforskning og straffesager gennemføres under hensyntagen til barnets tarv og med respekt for barnets rettigheder. Foranstaltninger om efterforskning og retsforfølgning mv. må ikke være til skade for forsvarets rettigheder og kravene til en retfærdig og upartisk rettergang efter artikel 6 i

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Endelig skal staterne i overensstemmelse med de fundamentale principper i national ret sikre en effektiv efterforskning og retsforfølgning af forbrydelser med mulighed for skjulte operationer, hvor det er relevant, og gøre det muligt at identificere ofre for børnepornografi især ved at analysere børnepornografisk materiale, der bliver gjort tilgængeligt via informations- og kommunikationsteknologi.

Efter konventionens *artikel 31* skal de kontraherende parter på en række nærmere angivne måder beskytte ofrenes rettigheder og interesser på alle stadier af efterforskningen og straffesagerne. Ofrene skal fra deres første kontakt med de kompetente myndigheder have adgang til oplysning om de relevante retslige og administrative procedurer mv. Oplysninger skal gives til ofre på en måde, der er tilpasset deres alder og modenhed, og på et sprog, som de kan forstå.

Kravene i artikel 30 og 31 om bl.a. ofrenes ret til støtte, repræsentation og information samt beskyttelse af deres privatliv og sikkerhed må anses for opfyldt ved en række bestemmelser i retsplejeloven.

Efter retsplejelovens § 741 a, stk. 1, beskikker retten ved visse straffelovsovertrædelser, herunder en række sædelighedsforbrydelser, incest og menneskehandel mv., en advokat for den forurettede, når den pågældende anmoder om det (bistandsadvokat). I bl.a. sager om incest og visse grovere tilfælde af seksuelt misbrug af børn skal beskikkelse ske, medmindre den pågældende efter at være vejledt om retten til beskikkelse af advokat frabeder sig det, jf. § 741 a, stk. 2. Når særlige omstændigheder taler for det, kan retten efter anmodning beskikke en advokat for den forurettede, selv om overtrædelserne ikke er omfattet af stk. 1, jf. § 741 a, stk. 4. Politiet vejleder efter retsplejelovens § 741 b, stk. 1, den forurettede om reglerne om beskikkelse af en advokat.

Efter retsplejelovens § 741 e, stk. 1, vejleder politiet og anklagemyndigheden i fornødent omfang den forurettede om vedkommendes retsstilling og om sagens forventede forløb mv. I bekendtgørelse nr. 1108 af 21. september 2007 om politiets og anklagemyndighedens pligt til at vejlede og orientere forurettede i straffesager og til at udpege en kontaktperson for forurettede er der fastsat yderligere regler om vejledning og information af den forurettede. Det fremgår bl.a. af bekendtgørelsens § 2, at den forurettede i sager om grovere overtrædelser af straffeloven og ved sædelighedsforbrydelser skal orienteres om, hvordan sagens videre forløb kan

forventes at blive. Forurettede skal endvidere orienteres om væsentlige skridt, der tages i sagen, når der efter sagens karakter, herunder navnlig det overgreb, som forurettede har været udsat for, skønnes at være behov for det.

I retsplejelovens § 838, stk. 1, er det fastsat, at forsvareren i en straffesag skal have kopi af bevisfortegnelsen. Anklagemyndigheden kan i medfør af § 838, stk. 2, give forsvareren pålæg om foreløbig ikke at videregive oplysninger om et vidnes bopæl eller navn, stilling og bopæl til tiltalte, hvis anklagemyndigheden agter at fremsætte anmodning om rettens bestemmelse om, at disse oplysninger ikke må meddeles tiltalte, jf. retsplejelovens § 856, stk. 2.

Efter retsplejelovens § 845 kan retten efter anmodning fra anklagemyndigheden, forsvareren eller et vidne forud for hovedforhandlingen bl.a. træffe afgørelse om dørlukning efter § 29, stk. 1 og stk. 3, og § 29 a, om referatforbud efter § 30, om navneforbud efter § 31, stk. 1, om at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne afhøres, jf. § 856, stk. 1, 3 eller 6, eller om, at et vidnes bopæl eller navn, stilling og bopæl ikke må oplyses for tiltalte, jf. § 856, stk. 2.

Efter retsplejelovens § 856, stk. 1, kan rettens formand uden for de tilfælde, der er nævnt i stk. 2, nr. 2, jf. nedenfor, beslutte, at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne eller en medtiltalt afhøres, når særegne grunde taler for, at en uforbeholden forklaring ellers ikke kan opnås. Hvis det må antages at være uden betydning for tiltaltes forsvar, kan retten efter retsplejelovens § 856, stk. 2, på anmodning endvidere bestemme, at et vidnes bopæl ikke må oplyses for tiltalte, hvis afgørende hensyn til vidnets sikkerhed taler for det (nr. 1), eller at et vidnes navn, stilling og bopæl ikke må oplyses for tiltalte, hvis afgørende hensyn til vidnets sikkerhed gør det påkrævet (nr. 2).

Er der truffet bestemmelse efter § 856, stk. 2, nr. 2, kan retten yderligere bestemme, at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne afhøres, hvis der er grund til at antage, at vidnet eller vidnets nærmeste vil blive udsat for alvorlig fare, hvis tiltalte får kendskab til vidnets identitet, jf. retsplejelovens § 856, stk. 3.

Retsplejelovens § 856 suppleres af retsplejelovens regler om dørlukning. I tilfælde, hvor retten bestemmer, at et vidnes navn, stilling og bopæl ikke må oplyses for tiltalte, og at tiltalte skal forlade retslokalet under vid-

nets forklaring, bør der normalt træffes bestemmelse om dørlukning, jf. retsplejelovens § 29, for at undgå, at vidnets identitet kan røbes ad denne vej. Efter retsplejelovens § 29 a lukkes dørene i sager om incest og en række sædelighedsforbrydelser under den forurettedes forklaring, når den forurettede anmoder om det.

Efter retsplejelovens § 31, stk. 1, kan retten i straffesager endvidere forbyde, at der sker offentlig gengivelse af navn, stilling eller bopæl for sigtede (tiltalte) eller andre under sagen nævnte personer, f.eks. et vidne, eller at den pågældendes identitet på anden måde offentliggøres (navneforbud), når offentlig gengivelse må antages at bringe nogens sikkerhed i fare (nr. 1), eller når offentlig gengivelse vil udsætte nogen for unødvendig krænkelse (nr. 2).

Endvidere kan retten efter retsplejelovens § 30 i straffesager forbyde offentlig gengivelse af forhandlingen (referatforbud), bl.a. når offentlig gengivelse må antages at bringe nogens sikkerhed i fare (nr. 2), eller når offentlig gengivelse vil udsætte nogen for en unødvendig krænkelse (nr. 4).

Hertil kommer, at det efter retsplejelovens § 32, stk. 4, er forbudt uden for rettens bygninger at optage billeder af blandt andre vidner, der er på vej til eller fra et retsmøde i en straffesag, medmindre den pågældende har samtykket i optagelsen.

Endelig kan den, der i forbindelse med omtale af en sag om overtrædelse af straffelovens kapitel 24 om forbrydelser mod kønssædeligheden eller i øvrigt med henblik på en sådan sag giver offentlig meddelelse om navn, stilling eller bopæl på den forurettede eller på anden måde offentliggør den pågældendes identitet, straffes med bøde jf. retsplejelovens § 1017 b

Vidner beskyttes derudover generelt ved bestemmelsen i straffelovens § 123, hvorefter den, som med trusler, vold mv. forulemper en person, dennes nærmeste eller andre med tilknytning til denne i anledning af den pågældendes forventede eller allerede afgivne forklaring, straffes med bøde eller fængsel indtil 8 år.

I ganske særlige tilfælde kan Rigspolitiets vidnebeskyttelsesprogram bringes i anvendelse. Det indebærer – ud over bl.a. flytning og etablering af en ny bolig – bl.a. et fuldstændigt identitetsskifte med nyt navn og nyt personnummer.

Visse af bestemmelserne i artikel 31 finder alene anvendelse, i det omfang ofret anses som part i straffesagen. Det bemærkes hertil, at forurettede efter dansk ret ikke har status som part i straffesager.

Rigspolitiet har, navnlig i relation til forpligtelserne efter konventionens artikel 30, oplyst, at Rigspolitiets Nationale IT-efterforskningscenter yder bistand til politikredsene som led i efterforskningen og retsforfølgningen af kriminalitet, der er begået under anvendelse af IT, herunder særligt i sager vedrørende børnepornografi.

Rigspolitiet har endvidere i juli 2006 taget en række initiativer til at styrke indsatsen med henblik på at forebygge samt efterforske og retsforfølge strafbare forhold i forbindelse med ”grooming” på internettet.

Rigspolitiet har i den forbindelse bl.a. taget initiativ til at udbygge samarbejdet mellem politiet og relevante tjenesteudbydere med henblik på at forebygge og bekæmpe ”grooming” på internettet. Dette udbyggede samarbejde indebærer bl.a. en dialog mellem politiet og relevante tjenesteudbydere om den information i form af advarsler og vejledninger vedrørende ”grooming”, som er tilgængelige i chatrooms på internettet, om administratorers løbende tilsyn med den kommunikation, der finder sted i chatrooms på internettet, om anvendelsen af særlige filtre i chatrooms på internettet, om logning af identitet og videregivelse af oplysninger til politiet samt om de særlige forhold, som tjenesteudbydere og administratorer i øvrigt skal være opmærksomme på i forbindelse med ”grooming” på internettet.

I forbindelse med efterforskning af IT-kriminalitet overvejer politiet løbende, om der i de konkrete tilfælde er behov for at træffe særlige efterforskningsmæssige foranstaltninger. Det kan f.eks. være iværksættelse af foranstaltninger af teknisk karakter samt efter omstændighederne iværksættelse af foranstaltninger, som indebærer, at politiet overtager kommunikationen på internettet under anvendelse af retsplejelovens regler om agentvirksomhed.

Rigspolitiet har til brug for dansk politis efterforskning af sager om børnepornografi udviklet en særlig national database, som indeholder billed- og filmmateriale af seksuelle overgreb mod børn. Billed- og filmmaterialet kategoriseres i databasen med henblik på at udfinde billedmateriale samt bedømme materialets grovhed mv. Der er i den forbindelse udviklet

særlige efterforskningsværktøjer til brug for politikredsens søgning i databasen.

Endelig er Rigspolitiet ansvarlig for vedligeholdelse og opdatering af en liste over hjemmesider med ulovligt børnepornografisk indhold til brug for internetudbydernes blokeringsordning, det såkaldte ”Netfilter”, der er resultatet af et samarbejde mellem Rigspolitiet, internetudbyderne og Red Barnet. Formålet med filtret er at mindske udbredelsen af børnepornografisk materiale på internettet.

For så vidt angår det internationale samarbejde om identifikation af ofre for børnepornografi henvises til det, der er anført nedenfor i forbindelse med konventionens artikel 38.

Sammenfattende er det på den anførte baggrund Justitsministeriets opfattelse, at opfyldelsen af konventionens artikel 30 og 31 ikke vil kræve lovændringer.

Artikel 32 indeholder en forpligtelse for staterne til at sikre, at der indledes efterforskning og retsforfølgning af forbrydelser, der er omfattet af konventionen, uafhængigt af, om ofret for forbrydelsen har indgivet anmeldelse, og at efterforskningen eller retsforfølgningen kan fortsætte også, hvis ofret trækker sin anmeldelse tilbage.

Efter politilovens § 2, nr. 3, har politiet bl.a. til opgave at bringe strafbar virksomhed til ophør samt efterforske og forfølge strafbare forhold. Det følger endvidere af retsplejelovens § 742, stk. 2, at politiet efter anmeldelse eller af egen drift iværksætter efterforskning, når der er rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige, er begået. Da forbrydelserne omfattet af konventionen er undergivet offentlig påtale, vil efterforskning eller retsforfølgning kunne fortsætte, selv om ofret måtte trække sin anmeldelse tilbage.

Artikel 32 vil således efter Justitsministeriets opfattelse ikke kræve lovændringer.

Efter konventionens *artikel 33* forpligtes medlemsstaterne til at sikre, at forældelsesfristen for de forbrydelser, der er omfattet af konventionens artikel 18, artikel 19, stk. 1, litra a og b, og artikel 21, stk. 1, litra a og b, gør det muligt at indlede retsforfølgning af sagerne, efter at ofret er ble-

vet myndigt, og at den står i rimeligt forhold til grovheden af den forbrydelse, der er tale om.

Straffelovens forældelsesregler er udformet således, at forældelsesfristens længde afhænger af strafferammen for den pågældende forbrydelse og dermed af forbrydelsens grovhed, jf. straffelovens § 93. F.eks. er forældelsesfristen 10 år for forbrydelser med en strafferamme på op til fængsel mellem 4 og 10 år.

Forældelsesfristen begynder som hovedregel at løbe fra det tidspunkt, da den strafbare virksomhed eller undladelse er ophørt, jf. straffelovens § 94, stk. 1. Efter straffelovens § 94, stk. 4, regnes forældelsesfristen for overtrædelse af straffelovens §§ 210, 216-220, 222, 223, 245 a, 246, jf. § 245 a, og § 262 a, stk. 2, dog tidligst fra den dag, hvor den forurettede fylder 18 år. Det samme gælder overtrædelse af straffelovens §§ 224 og 225, jf. §§ 216-220, 222 og 223.

Det følger heraf, at alle forhold, som er omfattet af konventionens artikel 18 (seksuelt misbrug af børn) vil være omfattet af straffelovens § 94, stk. 4.

Endvidere vil straffelovens § 94, stk. 4, kunne anvendes på de forhold efter konventionens artikel 19, stk. 1, litra a og b (visse forhold i forbindelse med børneprostitution), og artikel 21, stk. 1, litra a og b (visse forhold i forbindelse med børns pornografiske optrædener), der er omfattet af straffelovens § 262 a, stk. 2, om menneskehandel.

Straffelovens § 94, stk. 4, omfatter derimod ikke de forhold efter artikel 19, stk. 1, litra a og b, og artikel 21, stk. 1, litra a og b, der er omfattet af straffelovens § 223 a, § 228, § 229, stk. 1, og § 290.

På denne baggrund vil opfyldelsen af artikel 33 i disse tilfælde kræve en lovændring.

Konventionens *artikel 34* pålægger bl.a. de kontraherende parter at sikre, at personer eller enheder mv. med ansvar for efterforskning er specialiserede med hensyn til bekæmpelse af seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn, eller at der uddannes personer til dette formål. Usikkerhed om offerets faktiske alder må ikke forhindre iværksættelse af en strafferetlig efterforskning.

Rigspolitiet har oplyst, at sager, hvor børn er blevet seksuelt misbrugt, generelt er højt prioriteret af dansk politi, og at der tilsvarende afsættes de fornødne ressourcer, således at der kan ydes en tidssvarende og effektiv indsats som led i efterforskningen og retsforfølgningen i disse sager.

Herudover har bekæmpelsen af IT-kriminalitet, herunder særligt i form af børnepornografi, høj prioritet for politiet, og gennem de seneste år er der løbende truffet foranstaltninger med henblik på at sikre, at politiet kan yde en effektiv og tidssvarende indsats på området, hvilket bl.a. forudsætter, at politiet råder over den fornødne efterforskningsmæssige kapacitet samt de nødvendige efterforskningsredskaber og specialiserede kompetencer på området.

I overensstemmelse med flerårsaftalen om politiets bevillingsmæssige forhold 2000-2003 og Rigspolitiets udmøntningsplan i tilknytning til flerårsaftalen blev der i forligsperioden afsat 14 årsværk inden for politiet med henblik på en forstærket indsats over for udbredelse af børnepornografi på internettet samt andre former for IT-kriminalitet.

De 14 polititjenestemænd gennemgik i 2002 en særlig uddannelse, som var etableret af Politiskolen i samarbejde med en ekstern udbyder. Målet med uddannelsen var primært at sætte deltagerne i stand til selvstændigt og i samarbejde med andre at efterforske IT-kriminalitet, herunder i forbindelse med udbredelse af børnepornografi, og at give deltagerne forståelse for såvel kompleksiteten i relation til omfang og udbredelse af IT-kriminalitet som den relevante lovgivning på området. Endvidere tog uddannelsen sigte på at give deltagerne den nødvendige tekniske viden med henblik på efterforskningen af IT-kriminalitet.

Politiets særlige efterforskningsmæssige ekspertise vedrørende IT-kriminalitet mv. er samlet i et nationalt IT-efterforskningscenter under Rigspolitiets Efterforskningsafdeling (NITEC). NITEC, som i dag har ca. 50 medarbejdere, yder bistand til politikredsene som led i efterforskningen og retsforfølgningen af kriminalitet, der er begået under anvendelse af moderne informations- og kommunikationsteknologi, herunder i sager vedrørende distribution af børnepornografi på internettet. NITEC arbejder tæt sammen med de IT-efterforskningskoordinatorer, der er udpeget i politikredsene, og som bl.a. koordinerer politikredsenes bistandsanmodninger. IT-efterforskningskoordinatorerne indgår i målgruppen for Politiskolens løbende efteruddannelseskurser i IT-efterforskning.

Politiskolen afholder løbende kurser vedrørende seksuelle overgreb mod børn med henblik på at sætte politikredsene i stand til hurtigt, effektivt og under hensyntagen til barnets tarv at efterforske sådanne sager. Endvidere afholdes kurser i videoafhøring af børn i sædelighedssager med det formål at sætte en udvalgt gruppe af medarbejdere i dansk politi i stand til på kvalificeret måde at gennemføre sådanne videoafhøringer, således at der skabes størst mulig sikkerhed for en klar og sandfærdig forklaring fra barnet samtidig med, at hensynet til såvel barnets tarv som retssikkerheden tilgodeses.

Artikel 34 vurderes ikke at ville have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Efter konventionens *artikel 35* skal staterne sikre, at afhøring af barnet finder sted uden ugrundet ophold efter anmeldelse af forholdet til de kompetente myndigheder, at afhøring af barnet om nødvendigt finder sted i lokaler, der er tilpasset dette formål, at afhøring af barnet udføres af personer, der er uddannet til dette formål, at alle afhøringer af barnet om muligt udføres af de samme personer, at antallet af afhøringer begrænses mest muligt og kun gennemføres, hvis det er nødvendigt med henblik på straffesagen, og at barnet kan ledsages af sin juridiske repræsentant eller eventuelt af en voksen efter eget valg, medmindre der er givet en begrundet afgørelse om det modsatte vedrørende den pågældende. Endvidere skal staterne sikre, at alle afhøringer af ofret mv. kan optages på video, og at disse optagelser kan godkendes som bevis under retssagen i overensstemmelse med national ret. Hvis der er usikkerhed om ofrets alder, og der er grund til at formode, at ofret er et barn, skal de nævnte foranstaltninger anvendes, indtil ofrets alder er fastslået.

Efter retsplejelovens § 872 kan politiets afhøring af et barn, når afhøringen er optaget på video (videoafhøring), benyttes som bevis under hovedforhandlingen.

Hvis videoafhøringen formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen, skal forsvareren være til stede under videoafhøringen, jf. retsplejelovens § 745 e, stk. 1.

Den mistænkte eller sigtede har ikke adgang til at overvære videoafhøringen, men den pågældende skal snarest muligt have adgang til sammen med sin forsvarer at gennemse videooptagelsen. En begæring om, at der foretages genafhøring af barnet, skal fremsættes snarest muligt derefter, jf. retsplejelovens § 745 e, stk. 2.

Rigsadvokaten har i meddelelse nr. 2/2007 fastsat nærmere retningslinjer for behandling af sager om seksuelt misbrug af børn og videoafhøring af børn i sådanne sager.

I meddelelsen er det bl.a. bestemt, at videoafhøring af barnet bør søges gennemført hurtigst muligt, og hvis det er praktisk muligt inden en uge fra anmeldelsen. Formålet hermed er at sikre barnets hukommelse om forholdet og at skåne barnet for at blive afhørt på et tidspunkt, hvor en behandling af barnet er i gang. Det fremgår endvidere, at videoafhøringer af børn i sædelighedssager skal foretages af særligt uddannede polititjenestemænd, jf. bl.a. ovenfor i forbindelse med konventionens artikel 34, i særligt indrettede videoafhøringslokaler.

I meddelelsen anføres, at politiet forud for videoafhøringen bør drøfte spørgsmålet om, hvem der skal ledsage barnet i afhøringslokalet med forældrene (i det omfang de ikke er involverede i forbrydelsen) og eventuelt tillige med et større barn (fra 8 år). Hvis der er et særligt behov for at styrke barnets tryghed, kan der i stedet for en bisidder fra socialforvaltningen være en såkaldt tryghedsskabende person (f.eks. en pædagog fra barnets daginstitution eller en bedsteforælder, som ikke forventes senere at skulle afgive vidneforklaring) til stede i afhøringslokalet.

Bistandsadvokaten, jf. ovenfor i forbindelse med konventionens artikel 30 og 31, overværer afhøringen fra et tilstødende lokale ("monitorrummet").

Det følger endelig af meddelelsen, at genafhøring af barnet kun bør ske, hvis det findes rimeligt begrundet, for at den mistænkte eller sigtede kan varetage sit forsvar. En eventuel tvist mellem anklagemyndigheden og forsvareren om, hvorvidt der skal foretages genafhøring af barnet, vil kunne indbringes for retten i medfør af retsplejelovens § 746, stk. 1.

Det er på den baggrund Justitsministeriets vurdering, at konventionens artikel 35 kan opfyldes uden lovændringer.

Efter konventionens *artikel 36, stk. 1*, skal staterne sikre, at uddannelse om børns rettigheder og om seksuelt misbrug mv. af børn er tilgængelig til gavn for alle personer, der er involveret i en straffesag, herunder især dommere, anklagere og advokater.

Som anført ovenfor i forbindelse med konventionens artikel 34 afholder Politiskolen løbende kurser om seksuelle overgreb mod børn. Herudover vil bl.a. de forskellige aktører i en straffesag kunne gøre brug af de forskellige kurser, der udbydes om seksuelle overgreb mod børn mv. Bl.a. SISO, jf. ovenfor, vil kunne udbyde sådanne kurser.

Artikel 36, stk. 2, kræver, at staterne i overensstemmelse med de regler, der er fastsat i national ret, sikrer, at dommeren kan kræve, at hovedforhandlingen finder sted for lukkede døre, og at ofret kan høres i retslokalet uden at være til stede, særligt ved brug af passende kommunikationsteknologi.

Med hensyn til at hovedforhandlingen skal kunne finde sted uden offentlighedens tilstedeværelse, henvises til bemærkningerne om dørlukning mv., jf. ovenfor i forbindelse med konventionens artikel 30 og 31.

Med hensyn til kravet om, at ofret skal kunne høres i retslokalet uden at være til stede, særligt ved brug af passende kommunikationsteknologi, er det anført i pkt. 242 i den forklarende rapport til konventionen, at formålet hermed er at beskytte barnet og at gøre det lettere at afhøre det, således at barnet kan afgive forklaring uden at skulle konfronteres med den formodede gerningsmand.

Det er på den baggrund Justitsministeriets opfattelse, at kravet kan efterlevs med de regler om videoafhøring af børn, der er beskrevet ovenfor i forbindelse med konventionens artikel 35.

Det bemærkes i øvrigt, at der i forbindelse med politi- og domstolsreformen er indsat en bestemmelse i retsplejeloven (§ 174, stk. 2), hvorefter retten kan bestemme, at et vidne skal afgive forklaring ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis det findes hensigtsmæssigt og forsvarligt. Bestemmelsen træder i kraft efter justitsministerens nærmere bestemmelse.

Sammenfattende er det Justitsministeriets opfattelse, at opfyldelsen af artikel 36 ikke vil kræve lovændringer.

3.7. Konventionens kapitel 8 (registrering mv.)

Artikel 37 vedrører staternes registrering og opbevaring af oplysninger om dømte seksualforbrydere. I overensstemmelse med de relevante be-

stemmelser om beskyttelse af personoplysninger mv., der er fastsat i national ret, skal staterne indsamle og opbevare oplysninger om identiteten og den genetiske profil (DNA) af personer, der er dømt for forbrydelser omfattet af konventionen. I overensstemmelse med national ret og relevante internationale instrumenter skal disse oplysninger kunne videregives til en anden parts kompetente myndighed.

Som supplement til Det Centrale Kriminalregister er der ved lov nr. 434 af 31. maj 2000 oprettet et centralt dna-profilregister, som føres af Rigspolitiet. Registeret består af en persondel indeholdende personidentificerede dna-profiler og en spordel indeholdende ikke-personidentificerede dna-profiler.

I registerets persondel må optages dna-profiler af personer, som er eller har været sigtet i forbindelse med en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, eller for en overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2, om besiddelse af børnepornografi, hvis dna-analysen er udført i den pågældende sag på grundlag af biologisk materiale udtaget efter reglerne i retsplejelovens kapitel 72 om legemsindgreb.

I registerets spordel må optages ikke-personidentificerede dna-profiler af biologisk materiale, der er fundet på gerningssteder eller på effekter, personer eller steder med tilknytning til en forbrydelse.

Efter lovens § 5 kan der til brug for identifikation af personer videregives oplysninger fra registeret til bl.a. den kompetente retshåndhævende myndighed i en EU-medlemsstat eller et tredjeland, der deltager i Schengensamarbejdet, til brug for en kriminalefterforskning eller kriminalefterrettelsesoperation, og til udenlandske domstole samt politi- og anklagemyndigheder til brug for offentlige straffesager, hvis det i det enkelte tilfælde findes ubetænkeligt.

Tilsvarende kan Rigspolitiet efter § 21, stk. 1, nr. 9, i bekendtgørelse nr. 218 af 27. marts 2001 om behandling af personoplysninger i Det Centrale Kriminalregister udstede bl.a. fuldstændige udskrifter af kriminalregisteret til udenlandsk politi, anklagemyndighed og domstole i de nordiske lande eller i lande, der er medlemmer af Europarådet, til brug for offentlige straffesager i udlandet.

På den anførte baggrund er det Justitsministeriets opfattelse, at opfyldelsen af konventionens artikel 37 ikke kræver lovændringer.

3.8. Konventionens kapitel 9 (internationalt samarbejde)

Artikel 38, der omhandler det internationale samarbejde, fastsætter bl.a., at de kontraherende parter i videst muligt omfang skal samarbejde med hinanden i overensstemmelse med konventionens bestemmelser og ved anvendelse af relevante gældende internationale og regionale instrumenter, ordninger, der bygger på ensartet eller gensidig lovgivning, samt national ret. De kontraherende parter skal endvidere sikre, at ofre for forbrydelser omfattet af konventionen kan indgive en anmeldelse i deres bopælsstat også i tilfælde, hvor forbrydelsen er begået på en anden parts område. Endelig skal parterne bestræbe sig på at integrere forebyggelse og bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn mv. i udviklingsprogrammer i tredjelande.

Rigspolitiet har oplyst, at dansk politi såvel nationalt som internationalt samarbejder med andre myndigheder og organisationer mv. som led i bekæmpelsen af kriminalitet, herunder kriminalitet, der begås under anvendelse af IT. Rigspolitiet kan i den forbindelse modtage og videreformidle henvendelser om strafbare forhold på bl.a. internettet.

For så vidt angår identifikation af ofre på børnepornografiske billeder deltager IT-efterforskningscentret i et internationalt netværk bestående af ca. 30 IT-efterforskere på verdensplan, som aktivt deltager i arbejdet med at identificere ofre på børnepornografiske billeder og gerningsmændene bag disse billeder. Gennem dette netværk udnyttes muligheden for øjeblikkeligt at dele oplysninger om nye serier af børnepornografisk materiale, så en konkret efterforskning kan påbegyndes så hurtigt som muligt.

Når politiet får kendskab til nye serier af børnepornografisk materiale på internettet, foretages der søgning i billeddatabaser i Sverige og Interpol med henblik på at fastlægge, om serien er kendt, og om offer og gerningsmand er identificeret.

Rigspolitiet indgår desuden i "Interpols Expertgroup on Crime Against Children". Ekspertgruppen bidrager bl.a. til identifikation af ofre fra konkrete billedserier samt udveksling af oplysninger om nye efterforsknings tiltag og nyt software til bekæmpelse af børnepornografiske billeder på internettet.

Herudover deltager repræsentanter for dansk politi løbende i diverse internationale møder om emner, der relaterer sig til seksuelle overgreb mod børn.

Endvidere har Udenrigsministeriet oplyst, at Danmark, bl.a. som led i det generelle arbejde for at sikre efterlevelsen af FN's konvention om barnets rettigheder og dens tillægsprotokoller, på en lang række områder yder støtte til at forbedre levevilkårene og sikre rettighederne for børn og unge i udviklingslandene. Bl.a. børn og unges sundhed har meget høj prioritet. Dette afspejler sig i regeringens befolkningsstrategi (strategi for seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder) samt i strategi for Danmarks støtte til bekæmpelse af hiv/aids i udviklingslandene, hvor børn og unge er et særligt fokusområde. Endvidere gives der gennem bidrag til bl.a. UNICEF og UNFPA støtte til indsatser mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn og unge gennem fremme af seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder.

Det vurderes på den baggrund, at artikel 38 ikke vil have lovgivningsmæssige konsekvenser.

3.9. Konventionens kapitel 10-13

Hverken *artiklerne 39-41* om overvågningsmekanismer i henhold til konventionen, *artiklerne 42-43*, der vedrører forholdet til andre internationale instrumenter, *artikel 44* om proceduren i forbindelse med ændringer af konventionen eller *artiklerne 45-50*, der indeholder konventionens afsluttende bestemmelser, vil indebære lovgivningsmæssige konsekvenser.

4. Sammenfatning

Som det fremgår af gennemgangen ovenfor, opfylder gældende dansk lovgivning efter regeringens opfattelse i vidt omfang de forpligtelser, der er indeholdt i Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug.

En dansk ratifikation af konventionen vil dog kræve lovændringer med henblik på, at dansk ret fuldt ud kan opfylde forpligtelserne efter konventionens artikel 21 om kriminalisering af en række forsætlige forhold vedrørende børns medvirken i pornografiske optrædener.

Endvidere vil dansk ratifikation for så vidt angår konventionens artikel 33 om forældelse af strafansvar forudsætte en ændring af straffelovens forældelsesregler med henblik på at kunne opfylde kravene vedrørende forældelsesfristens længde mv. i alle forhold omfattet af konventionens artikel 19, stk. 1, litra a og b (visse forsætlige forhold i relation til børneprostitution), og artikel 21, stk. 1, litra a og b (visse forsætlige forhold vedrørende børns medvirken i pornografiske optrædener).

Herudover vil der inden ratifikation af konventionen skulle tages stilling til, om Danmark bør tage forbehold for anvendelsen af artikel 20, stk. 1, litra a og e, i de tilfælde, hvor der produceres børnepornografisk materiale og besiddes børnepornografiske billeder af et barn, der er fyldt 15 år, og som har givet sit samtykke til optagelsen eller besiddelsen.

Endelig vil der inden en dansk ratifikation af konventionen skulle tages stilling til, om forbeholdsadgangen vedrørende artikel 20, stk. 1, litra f, om kriminalisering af den, der forsætligt skaffer sig adgang til børnepornografi ved hjælp af informations- og kommunikationsteknologier, bør udnyttes, eller om straffelovens bestemmelser om besiddelse af børnepornografi bør tilpasses, således at de uden forbehold kan leve op til konventionens krav.

Regeringen agter at undertegne konventionen i forbindelse med Europarådets justitsministermøde den 25.-26. oktober 2007.

Lovforslag om de påkrævede lovændringer forventes fremsat i folketingsåret 2008-09 med henblik på, at Danmark i givet fald ratificerer konventionen.